

LLUC

MARÇ-ABRIL 1988

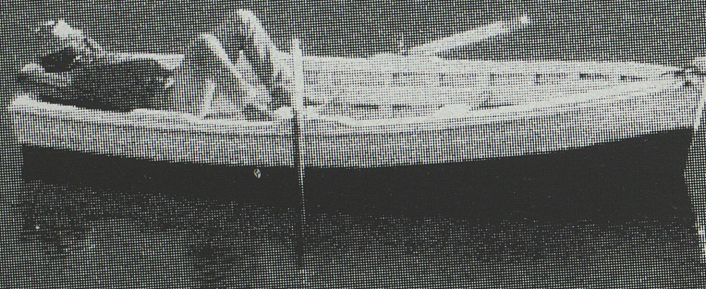
NÚM. 743

225 PTS.

ELS MARGINATS

I demà què?

Esta es la pregunta que todos debemos contestar en un momento u otro

Porque la fuerza y los recursos de los años jóvenes van pasando y llega el momento en que la persona ha de tener preparado un fondo propio que le haga posible esperar con tranquilidad los años que suceden a la jubilación.

Para que usted pueda contestar de la mejor manera a esta pregunta, BANCA MARCH ha preparado su Plan de Jubilación. Un plan que puede significar mucho en su futuro.

UN EJEMPLO:
Si Vd. destina al PLA "Sa BANCA" DE JUBILACION 10.000 ptas. cada mes. y supuesto que se obtenga una rentabilidad media efectiva del 11%.

Al cabo de:	Alcanzaria un capital de: (*)	Y solo habria ingresado
5 años	918.200 ptas.	600.000 ptas.
10 años	2.465.420 ptas.	1.200.000 ptas.
15 años	5.072.590 ptas.	1.800.000 ptas.
20 años	9.465.810 ptas.	2.400.000 ptas.
25 años	16.868.640 ptas.	3.000.000 ptas.
30 años	29.342.840 ptas.	3.600.000 ptas.

(X) Supuesta la reinversión con las deducciones fiscales máximas.

T'esperam

Si desea recibir más información sin compromiso llámenos al telef. 44 06 50 y esturaremos encantadamente su PLA "Sa BANCA" de JUBILACIÓ a su medida o bien envíe este cupón cumplimentado a BANCA MARCH, Avda. Alejandro Roselló n.º 8.

Nombre:
 Telf.
 Apellido:
 Domicilio:
 Población:
 C. Postal:

LLUC

REVISTA BIMESTRAL

ANY LVIII

MARÇ-ABRIL 88

N.º 743

Direcció:

PP. Missioners dels Sagrats Cors
Monestir de La Real
07010 Ciutat de Mallorca

Informació i correspondència:

Apartat de correus 619
07080 Palma de Mallorca
Telèfon 75 04 95

Director:

Bartomeu Suau Tugores

Conseller Delegat:

Ramon Ballester i Vives

Cap de Redacció:

Pere J. Llabrés i Martorell

Consell de Redacció:

Miquel Gayà i Sitjar
Gabriel Janer Manila
Maria de la Pau Janer Mulet
Joan Mas i Vives
Lleonard Muntaner i Mariano

Administrador:

Gaspar Alemany i Ramis

Subscripció: 1.300 ptes. anuals

Estranger: 1.500 ptes. anuals

Preu de l'exemplar: 225 ptes.

Els articles publicats en aquesta revista expressen únicament l'opinió dels seus autors.

Portada:

Frederic Soberats Legey

Fotocomposició i impressió:

Taller Gràfic Ramon
Jaume Balmes, 43 - Tel. 75 44 32
07004 Palma de Mallorca

Dipòsit legal: P.M. 276-1958

I.S.S.N. 0211-092 X

SUMARI

Pàg.

- 2 EDITORIAL.** Aquest número de **LLUC** és encapçalat pel dossier: **Marginats a Mallorca:** un tema punyent, com una bufetada a la societat turística del benestar i del doblar fàcil que hauria de ser com una busca dins l'ull de la nostra consciència social. **Misèria a Mallorca,** la primera plana, l'editorial és el pòrtic d'aquest plec de greuges.
- 3 Marginats. Una reflexió** d'Antoni Mateu.
- 4** Jaume Santandreu, un dels protagonistes de l'atenció als marginats mallorquins, escriu sense protagonisme: «**Marginats-La Sapiència,** un intent de resposta a la nova misèria.
- 9 Drogaaddició a Mallorca.** Una plana que crema. Escriu Francesc Seguí.
- 10 Les religioses a prop dels marginats ahir i avui.** Una germana franciscana repassa la història i l'actualitat del servei als més desvalguts de la nostra illa per part de les monges.
- 13** El grup d'atenció als vells, que forma part de la «Delegació diocesana d'acció social», exposa un altre tema dolorós de la marginació: **Els vells que no fan turisme.**
- 15 Les minyones, un punt de canvi dins la marginació infantil.** Sor Aina Ferrà explica l'evolució darrera que ha experimentat aquest antic col·legi mallorquí, dedicat a acollir nines amb problemes familiars.
- 17** Joan Bestard i Comas comenta el missatge profètic de la **darrera encíclica de Joan Pau II:** «La preocupació social de l'Església», amb una nota final d'aplicació pràctica a Mallorca.
- 19** Josep M.ª Llompart va pronunciar el curs passat, a la nostra Universitat, una conferència: **García Lorca i Mallorca,** que reproduïm. És una lliçó òptima d'història de literatura que mostra la influència del poeta andalús en alguns dels nostres poetes.
- 24** L'Obra Social de «la Caixa» presenta dues activitats: **Saló de Tardor. II Biennal de Pintura de les Balears. 1987,** i la **VIII Setmana de Cinema Històric.**
- 26** Pere Llofriu: **Tres idees per al parc de les estacions.** Examen i crítica de tres projectes presentats per enllestir la zona verda d'es tren, a Ciutat.

EDITORIAL

Misèria a Mallorca

Encara que ho vulguem tapar, encara que ens dolgui, davall la Mallorca de la prosperitat i del luxe, d'aquesta Mallorca que té la renda per càpita més alta de l'Estat Espanyol, d'aquesta Mallorca preparada amb hotels, piscines, casinos, camps de golf... per rebre set milions de turistes, davall aquesta Mallorca, malgrat tot nostra, existeix una altra Mallorca. Una Mallorca trista i desemparada. Una Mallorca esclafada pel trepig dels triomfadors. La Mallorca de la Marginació i de la Misèria.

Al llarg de la seva Història Mallorca havia conegut la pobresa, la malaltia, la pesta i, fins i tot, la fam. Però mai per mai havia hagut de suportar la misèria d'ara.

La pobresa neix d'uns recursos i d'uns medis escafits. Per això mateix tan prompte com es refan els recursos, tan prompte com apareixen els mitjans, la pobresa, almanco aquella pobresa, desapareix. La misèria, en canvi, comporta una trencadissa de la persona, un deteriorament de la convivència i, per la mateixa causa, una podridura de la comunitat i un enduriment de la profunda marginació social.

A nosaltres, al tombant de l'any dos mil, a la vora del prodigi dels cervells electrònics, ens haurà tocat viure una estranya contradicció: Mallorca, al mateix temps que vencia la pobresa, engendrava la misèria. Una nova misèria.

La nafra de la misèria només es pot apaivagar amb una dedicació escaient, amb una cura específica, amb un esment amorosit, amb una tendresa pregona, amb una visió radical de la persona i de la societat.

Aquesta esgarrifosa vergonya de misèria d'ara és fruit d'un Sistema sense ànima i filla de la insolidaritat d'un Poble venut als diners i a l'egoisme.

Aquesta misèria, per desgràcia, nostra no és una dansa de xifres, estadístiques i dates pel carnaval de la demagògia. Aquesta misèria té carn i fesomia pròpies.

És la cara de milers de joves enganxats al cavall de l'heroïna, condemnats a la mort sobtada de la sobredosi o a la destrucció lenta d'una dependència desesperada.

És el rostre de centenars de vells, escrits inútilment a la llista d'espera de les llars, condemnats a la soledat, a l'abandonament i a ser una notícia als periòdics quan la pudor els descobreixi podrint-se a qual-sevol racó de la ciutat.

És el cos baldat de tants i tants malalts terminals als quals les tècniques han allargassat la vida per condemnar-los després a ser noses de les clíniques i maledicció dels hospitals.

És la carinoia dels infants condemnats a la tristesa i al desarrelament i, Déu no ho vulgui, a una futura delinqüència per una manca d'afecte i d'igualtat d'oportunitats.

És l'ombra d'unes dones encadenades a la prostitució, joveníssimes, encara, encerclades per la droga, els macarres, la Sida i la violència.

És la figura dels alcohòlics sentenciats a passar la resta de les seves existències als caus de la marginació profunda.

Són els ulls de quissonets atupats que passegen pels carrers els malalts mentals sense companyia, remei ni foganya.

El remei d'aquesta misèria passa necessàriament per retornar a la nostra gent la seva identitat de Poble, el seu sentit de justícia i les seves entranyes de solidaritat.

El remei passa per forçar els polítics, els governants, tots els qui manegen les lleis i els diners del nostre Poble a deixar-se de promeses i burocràcies i a capficar-se de ple en la solució d'aquests problemes socials.

Però el remei passa, també, perquè els cristians, com ho ha fet el Papa a la seva darrera Encíclica, tinguem la valentia d'empènyer el món cap a la Justícia i recobrem el coratge de proclamar les Benaurances i de practicar amorosament les Obres de Misericòrdia.

Dossier: MARGINATS A MALLORCA

Marginats

Una reflexió

Hi ha diferents tipus de persones i col·lectius que viuen «al marge» de la societat.

La nostra reflexió parteix d'aquella marginació que neix de la pobresa. Persones que per elles mateixes no poden resoldre les seves necessitats bàsiques: salut, treball, habitatge, alimentació, etc.

Quines respostes s'hi donen? Pel que fa a aquells que tenen la responsabilitat del bé comú, de vigilar el compliment dels drets socials de la persona, és a dir l'administració, hi trobam dos tipus de resposta: l'ajuda econòmica directa als interessats (FAS, menjadors, albergs, etc.) i les subvencions o convenis que es realitzen amb les entitats privades, sobretot l'Església, que té una forta presen-

cia dins aquest sector, aquí a Mallorca.

Aquesta situació ens du a qüestionar-nos si les respostes que es donen no estan més encaminades a la contenció del problema que a cercar vertaderes solucions.

Parlant d'allò que és possible, i pensant en Mallorca, afrontar aquesta problemàtica exigeix, en un primer moment i de forma urgent, un ordenament legislatiu a partir de la Llei d'Acció Social de 1987, on es regulin les competències i així es possibiliti la iniciativa, per part de l'administració pública, d'articular una política coherent d'aquest sector.

Arribats a aquest punt, no podem evitar la qüestió: parlar d'ordenament legal, de forma immediata, no evita un interrogant de

fons: ¿quin és el model social de què ens volem dotar per fer possible la nostra convivència?; perquè la marginació de què parlam, neix d'una forma d'organització social, que fa que moltes de persones, cada vegada més, trobin dificultats per a poder subsistir. És un fruit d'aquest arbre.

L'agreujament d'aquesta situació ens empenyerà a posar damunt la taula aquesta alternativa: o canviem tots la nostra manera de viure, cap a una mentalitat i per tant una organització social més solidària o —si es vol— de més justícia social; o a la llarga, tots, administració i administrats, hi sortirem perdent.

Ciutat, 2 de març de 1988.

ANTONI MATEU

«Marginats-La Sapiència», un intent de resposta a la nova misèria

per Jaume Santandreu

Estic ben segur que els qui, després de llegir el títol i la signatura, us heu decidit a empassolar-vos tot l'article no em demanau cap mena de justificació. Però investiré la tasca que m'ha encomanat la revista LLUC d'explicar-vos el procés de l'Associació «Marginats-La Sapiència» amb més pau interior si em permeteu, d'entrada, descarregar els meus sentiments que es belluguen entre l'aixafament i la pudícia.

Per no tudar tot el paper en introduccions em conform a mostrar-vos dos trets que estalonen la clarividència col·lectiva de l'Associació i que voldria que servissin de ressò a la història que gos contar-vos.

Els ACLARIMENTS que voldria palesar, simples i essencials alhora, no són més que aquests DOS:

1.—«Marginats-La Sapiència» assaborim el goig de saber-nos una nau, una més, dins la continuada i en moltes avinenteses meritòria cadena de respostes que, al llarg de tants de segles, ha donat el Poble de Mallorca, des de la seva vivència cristiana, a les desgràcies i misèries de cada moment històric. Ens sentim un granet d'arena, però al cap i a la fi un intent de resposta, dins la perspectiva del temps i dins la panoràmica del present moment, on, encara que minvats i insuficients, hi ha un grupat de grups i institucions que es preocupen pels marginats de tota edat i condició. Aquesta evident i sentida consciència de la nostra poquedat no ens priva d'estimar les singularitats i característiques pròpies, per les quals voldríem definir-nos com a grup de servei als més marginats, als més desemparats, als qui ningú vol de la nostra societat.

2.—Sovint, massa sovint, m'ha tocat, talment com ara, fer de portaveu d'uns gests i d'unes gestes que pertanyen a unes persones que mai no signen articles, ni pateixen reportatges, ni escandalitzen els temorencs des de les pantalles de la televisió... Sé que ho coneixeu de sobres, però deixau-m'ho repetir una vegada més, des de la tendresa d'una confessió. «Marginats-La Sapiència», amb tot el que pugui ser i representar poc o molt, ha estat i és possible per unes persones que s'amaguen, moltes voltes d'una forma aferrissada i irreductible, a l'ombra d'una feina amorosida i constant; d'unes persones que s'han compromès, amb una opció decidida, gai-

rebé caparruda, de posar tots els seus sabers i afanys al servei dels més dèbils; d'unes persones que quan es cansen i fins i tot s'esgoten, miren de treure força de flaqueza, cadascú segons els seus propis convenciments i creences; d'unes persones que quan se socorren inventen bàlsams per endolcir les bòfegues i que, si un dia es cremen, tenen la dignitat de retirar-se en silenci. Per mor d'elles va començar i continua l'Associació «Marginats-La Sapiència».

Crec que la paraula que més resquitlla el bessó de «Marginats-La Sapiència» és la de PROCÉS.

Ens agrada aquest mot de procés per tota la seva càrrega que comporta d'evolució constant, de descobriment continuat, de recerca ferrenya, de dubte sistemàtic, d'insatisfacció estimulante, d'autocrítica exigent, d'obertura insubornable, de dinamisme esperançador...

El sentit de procés voldríem que fos el concepte més definitori a l'hora de dibuixar la nostra fesomia com a grup de vivència i de feina per i des dels marginats socials.

El nostre procés ens ha fet néixer i créixer a partir d'una REALITAT concreta i cridanera. D'una realitat que s'acabava el nostre comportament fins el punt de qüestionar la nostra pròpia identitat, com a persones, com a Poble i com a seguidors i proclamadors de les Benaurances.

El descobriment, directe, palpadís, i a voltes esgarrifós, de la realitat marginal ens ha anat marcant, a cada moment, les passes a donar, els mètodes a seguir, els mitjans a escollir, les metes a les quals aspirar.

Voldríem que la fidelitat a aquest descobriment fos l'única preocupació capaç de llevar-nos la son, l'única mira de totes les nostres curolles i planificacions.

Si voleu podríem repassar junts, d'una forma molt esquemàtica i subjectiva, les PASSES que ens ha fet donar aquest procés de descobriment i escolta de la realitat.

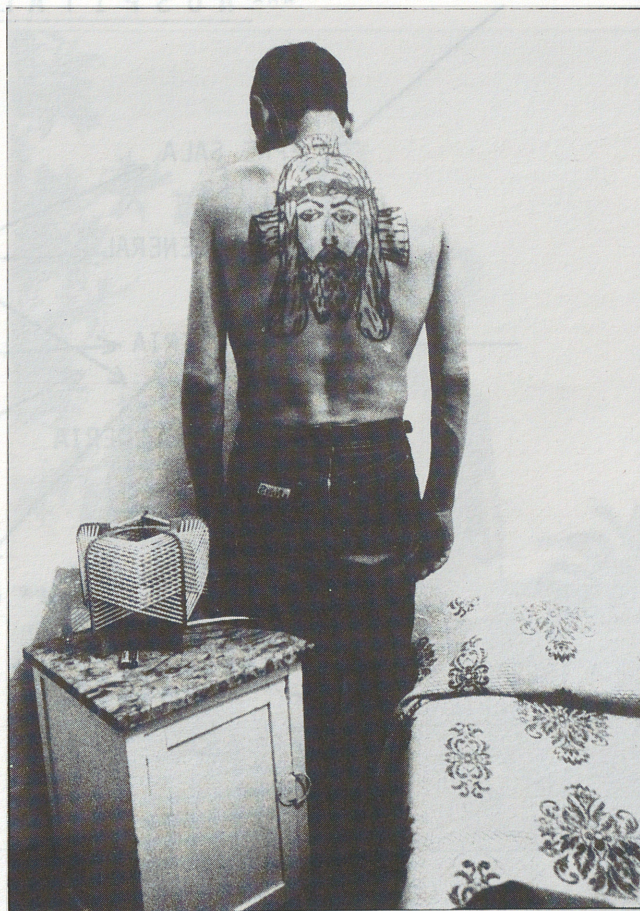
Fa ben bé 17 anys, quan els qui ho passaven més malament a Mallorca eren els immigrants, homes i dones que el boom turístic havia arrabassat de les seves terres, glaçades i feudals, per enterrar-los al

Dossier: MARGINATS A MALLORCA

cul de sac dels hotels, convertint-los en nous esclaus, a la vora d'un món de diversions i luxes. Quan els qui ara es diuen treballadors d'hoteleria no eren més que uns fora de llei laboral, explotats sense defensa, privats dels mínims drets d'un obrer normal de temporada. Quan la injustícia feia nafres a la carn dels forasters... Llavors vàrem creure que el nostre lloc era viure al seu costat, fent la seva mateixa feina, menjant les mateixes sobres, dormint als mateixos soterranis, patint la mateixa explotació. Al mateix temps intentàrem posar al seu abast els mitjans per una lluita i els ressorts per una deixonada de consciència proletària. En aquells moments de dictadura i clandestinitat, encara, aquests mitjans es concretaren en un espai d'ACOLLIMENTS, on sota la inofensiva aparença d'un bar de trobada i un club d'amistat es colgava el foc d'un incipient moviment sindical. En aquest pas concret del nostre procés rebérem tot el suport jurídic i econòmic de Càritas Diocesana.

Quan la crisi va llançar literalment al carrer, en una espècie de terratrèmol econòmic i social, milers de treballadors d'hoteleria ens vàrem aixoplugar a l'antic i pontifici Col·legi Major de Nostra Senyora de LA SAPIÈNCIA, a l'espera innocent que amainàs el temporal i què tothom pogués tornar al seu propi lloc de feina. Al vell casal de la plaça de sant Jeroni, entorn al recollit i ombrívol pati presidit per Ramon Llull i glapatat de rumboses quències, visquérem una al·lucinant i allisonadora experiència. La REALITAT, al mateix temps que agullonava la nostra angoixa davant un vertader magatzem de persones —en cinc anys en passaren prop de tres mil— que s'acaramullaven, desorientades i rompudes, per una mena d'acte sacramental de l'absurd, per tots els racons del vetust palau eclesiàstic, s'erigia, la REALITAT, en mestra de tots els nostres astorats descobriments humans i sociològics. La REALITAT, a força de mossegades, obrí els ulls a les nostres ignoràncies, demostrant-nos de quina manera anaven errats els nostres comptes quan partíem del plantejament il·lusori què eren, només, obrers aturats i que, per la mateixa raó, els camins de retorn a la normalitat ciutadana passaven per la gesta d'exigir un lloc de treball per a tots, encara que de moment fos un treball protegit, un treball que es deia comunitari. Per sensibilitzar la gent i aconseguir de les darreres autoritats franquistes els set-cents llocs de feina no escatimàrem esforços ni rebumboris. Organitzàrem una pacífica i cridanera batalla de vagues de fam, tancades a les esglésies, fermades al cavall del Rei En Jaume, marxés a peu pels Pobles de Mallorca, articles de denúncia amb les seves corresponents compareixences davant els tribunals de justícia...

Però, a poc a poc, ens anàvem amarant de les lliçons que la REALITAT dictava de forma irrevoca-

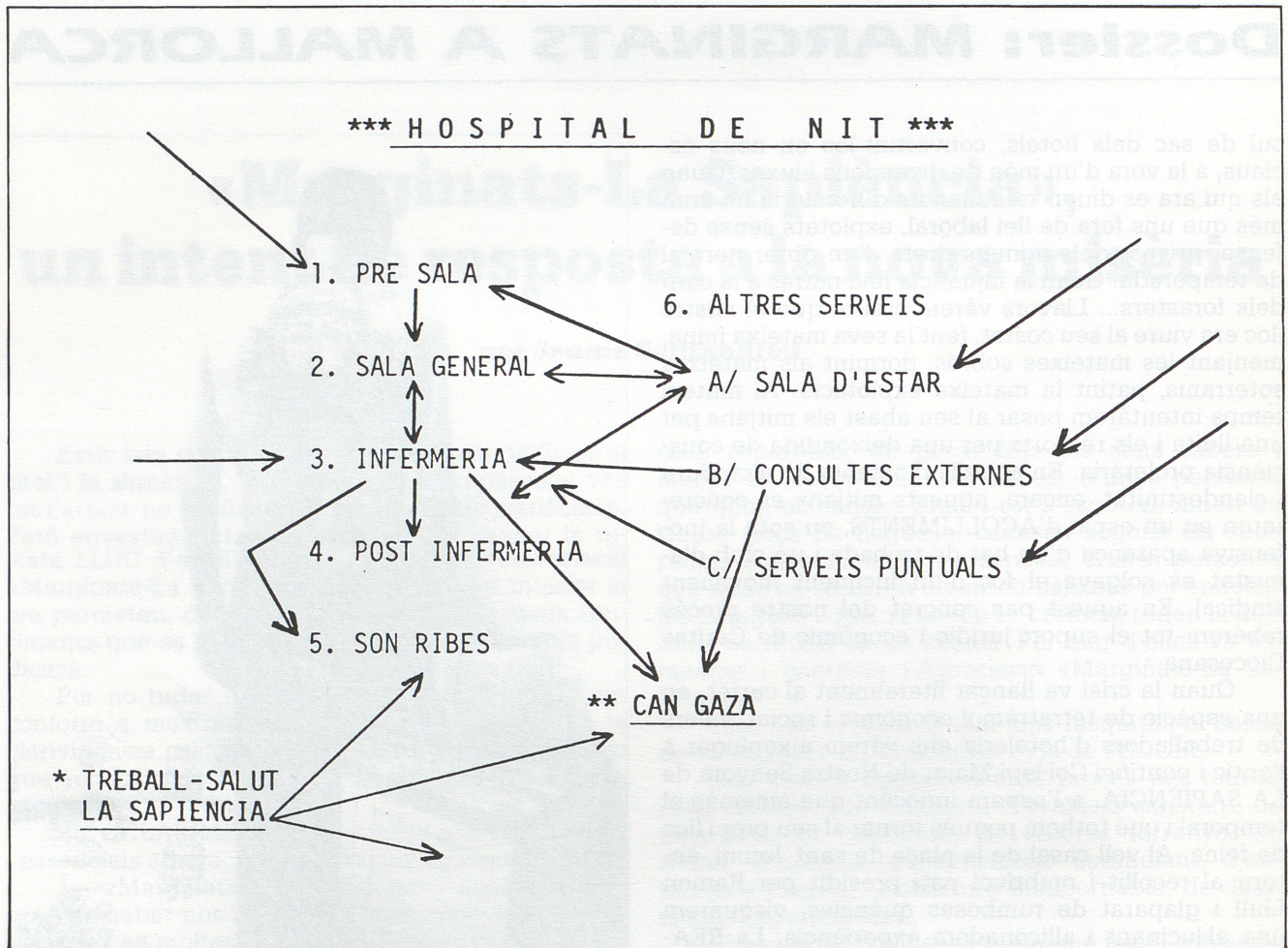
ble, quan vàiem que com més feina donàvem, més alcohòlics i desarrelats creàvem. Llavors descobrírem el que era i el que significava la paraula MARGINACIÓ.

Llavors ens adonàrem que aquell escamot de desemparats no eren, tan sols, uns obrers sense feina, sinó unes persones esmicolades pel Sistema. Per aquest Sistema nostre capitalista. Aquest Sistema sense entranyes que esclafa els més dèbils i protegeix el poderós. Aquest Sistema que té per déu els doblers i per dogma la competència. Llavors aprenguérem, a cops d'esgarripança, que el marginat no era tan sols un pobre sense recursos, sinó un home ferit en el mateix bessó de ser persona. Des de llavors sabem que un marginat és un malalt social, un nou leprós enmig d'una selva de crueltats i luxes.

**Una cultura en marxa
per a tot un poble.**

**XARXA
CULTURAL**

Carrer Ample, 35 (Palau Mornau) 08002 Barcelona

En aquesta època d'uns cinc anys de durada, aquesta època de denúncies al carrer i de presa de consciència cap endins i cap a fora, els qui llavors ens anomenàvem COL·LECTIU LA SAPIÈNCIA, rebérem el suport jurídic, l'agombol humà i l'encoratjament evangèlic de la Delegació Diocesana d'Acció Social, que, al mateix temps ens servia de via per on ens arribaven les necessàries ajudes econòmiques.

El descobriment que el MARGINAT PROFUND, pel seu alcoholisme, pel seu deteriorament físic i psicològic, per la seva trencadura laboral, per la seva manca absoluta de defenses, era un MALALT social operà en nosaltres, aquest descobriment, un canvi d'actituds, plantejaments i tàctiques. Es feia evident que un malalt, el que necessitava eren els mitjans per recobrar la salut perduda. Davant aquesta evidència, allixonats per l'aprenentatge, fet un poc a les palpentes, a pic d'intuïcions i bones voluntats tant a les comunitats terapèutiques del Puig des Bous i de Can Gazà com al centre de transeünts de Can Pere Antoni, ens abocàrem de ple a la formació d'una XARXA TERAPÈUTICA.

Una xarxa terapèutica amb la clara finalitat d'un millorament de la qualitat de vida. Una xarxa tera-

pèutica capaç d'oferir, amb totes les seves limitacions, mancances i defectes, una sortida al marginat social, posant al seu abast una possibilitat de fer un procés que va des dels primers auxilis fins a la reinserció, si ell ho demana. Aquesta xarxa abasta en aquests moments tot el panorama d'un marginat adult en llibertat.

Permeteu-me enumerar-vos, tan sols de passada, els SERVEIS que ofereix aquesta Xarxa Terapèutica, tant a l'HOSPITAL DE NIT com a les COMUNITATS TERAPÈUTIQUES i a la COOPERATIVA:

XARXA TERAPÈUTICA HOSPITAL DE NIT

Ocupa la cantonada de LA MISERICÒRDIA cedida pel CONSELL INSULAR DE MALLORCA. Carrer Misericòrida, 4. Tel. 71 11 42.

1. Pre-sala: Lloc d'acollida i punt d'orientació.
51 llits, mixt.

Higiene personal, assistència mèdica i assessorament social.

Dossier: MARGINATS A MALLORCA

Exigència de respecte i participació en assemblea setmanal.

2. Sala general: Punt cèntric de tot el Procés Terapèutic.
38 llits.

Cobreix les necessitats bàsiques de la persona atesa (llit, aliment, higiene, assistència mèdica, assessorament social, convivència, oci...).

Exigència de respecte, convivència i solidaritat al mateix temps que un compromís de millora de qualitat de vida.

3. Infermeria: Desintoxicació alcohòlica i inici de la deshabitació. Assistència clínica en casos de necessitat/emergència.

13 llits.

Atenció i servei complets.

A més de l'abstinència total, s'exigeix una actitud de curació.

4. Post infermeria: Perllongació en àmbit clínic de la deshabitació alcohòlica.

5 llits.

Exigència de major solidaritat i responsabilitat dins la teràpia ocupacional.

5. Son Ribes: Comunitat terapèutica de deshabitació alcohòlica situada als voltants de La Real, en un antic convent cedit per les GG. Franciscanes (Camí de la Real, 25 - Tel. 29 99 89).

12 habitacions, mixt.

Accentuació de llur responsabilitat a través de diversos treballs.

Exigència de major convivència. Tasques de laborteràpia.

6. Altres Serveis que ofereix l'Hospital de Nit.

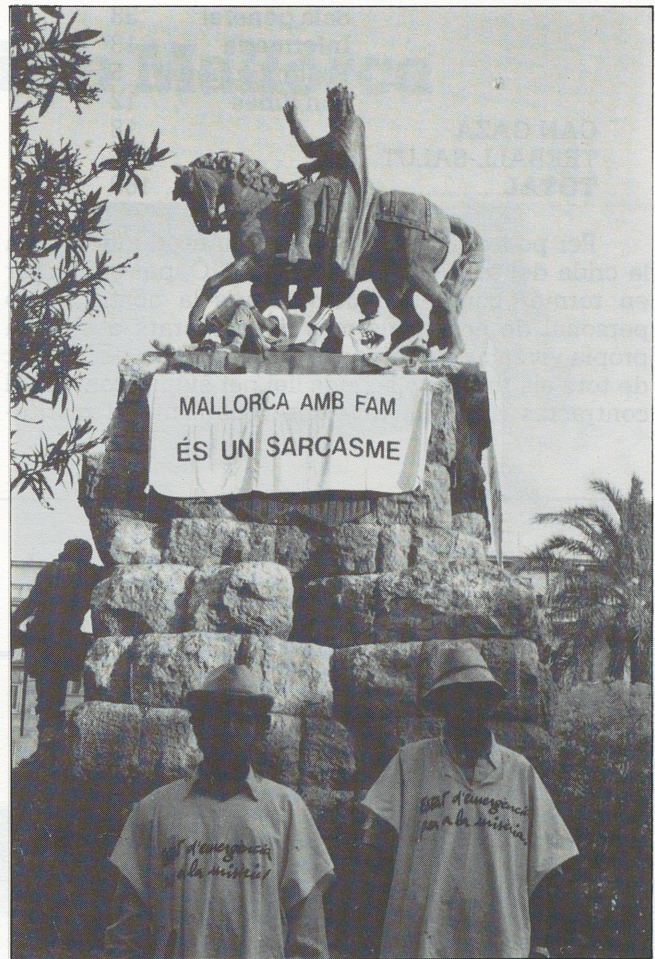
a) Sala d'estar. Servei d'àmbit convivencial i espai d'oci. Obert per les tardes a tothom que hi arriba. Oferiment de petits serveis puntuals. Assistència entorn 40-50 persones.

b) Consultes externes per a tòxics. Atenció mèdica per a tòxics que inicien procés de salut. Deshabitació ambulatoria. Pont cap a les comunitats terapèutiques. Assessorament i acompanyament de les famílies. Seguiment en la seva etapa de reinserció.

c) Diversos serveis puntuals. Servei mèdic. Assessorament social. Higiene personal (dutar-se, rentar la roba...), «Sopar» els diumenges.

CAN GAZÀ

Comunitat terapèutica per a tòxics (alcohòlics i heroïnòmans); al camp d'Establiments, en un casal

Fermats al cavall del Rei En Jaume

que deixa per a tal fi una família (Carrer Vicario, 33 - Tel. 75 69 03).

Amb capacitat de 18/20 persones, atén una mitjana de 14. Mixt.

Temps i àmbit de deshabitació i recuperació de la persona.

A més de cobrir gratuïtament totes les necessitats es duu a terme: laborteràpia, assessorament i seguiment personal, teràpia grupal, ioga/relaxació, taller d'expressió plàstica, esport...

TREBALL-SALUT LA SAPIÈNCIA

Complement bàsic de les comunitats terapèutiques ja que n'és l'eina que aporta els llocs estables on es duu a terme la laborteràpia.

Es disposen de 26 llocs de laborteràpia (també oberts a altres persones no ateses directament per l'Associació «Marginats-La Sapiència»).

Es realitzen —aquests treballs— al Bosc de

Bellver, al Jardí de la Conselleria de Sanitat, a l'Hospital General i als Tallers de Son Ribes.

CAPACITAT DE CADA SERVEI

HOSPITAL DE NIT	Pre-sala	51
	Sala general	38
	Infermeria	13
	Post infermeria	5
	Son Ribes	12
CAN GAZÀ		18
TREBALL-SALUT		26
TOTAL		163

Per poder respondre amb promptitud i llibertat a la crida del món de la MARGINACIÓ, per expressar en termes concrets i comunitaris la nostra opció personal de servei als més desamparats des de la pròpia vivència de compromís i germanor, per gaudir de tots els requisits segons llei per signar convenis i contractes amb els diversos organismes i institu-

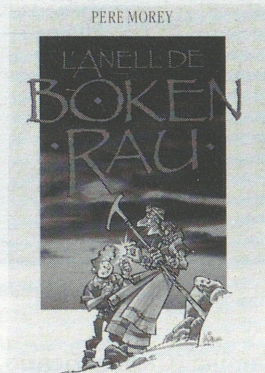
cions que, per representar el Poble tenen els diners i la darrera responsabilitat dels miserables, per donar, en definitiva, una resposta a la realitat del moment formarem l'ASSOCIACIÓ «MARGINATS - LA SAPIÈNCIA».

Però la Història segueix i la REALITAT continua marcant el nostre PROCÉS. Un procés que ara i avui s'escora, entre el coratge i l'esperança, per una banda cap a l'angoixa de veure que el panorama de la MARGINACIÓ SOCIAL es torna cada pic més gran, més trist, més indefens, més desamparat, més ofegat dins un pou de teories i burocràcies; i, per altra part, el procés ens escora cap a la por de romandre tancats, institucionalitzats, satisfets, funcionaritzats, insensibles...

Esperam que la clarividència dels pobres i l'acompanyament crític dels germans ens alliberin de caure dins aquests paranys.

JAUME SANTANDREU
Hospital de Nit. Març 88

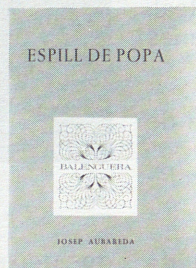
DARRERES NOVETATS DE L'EDITORIAL MOLL

Pere Morey, **L'anell de Boken-Rau.**

David Jou, **Transfiguracions.** Col·lecció «Balenguera».

Josep Aubareda, **Espill de popa.** Col·lecció «Balenguera».

En Pere Grill. Col·lecció «Això era i no era», 4.

Na Joana i la fada Mariana. Col·lecció «Això era i no era», 5.

editorial
MOLL

Torre de l'Amor, 4. Palma de Mallorca

SUBSCRIVIU-VOS A LA REVISTA LLUC

Dossier: MARGINATS A MALLORCA

Drogaaddicció a Mallorca

El problema de la drogaaddicció a Mallorca ha arribat a uns extrems que superen, quant a addictes, la mitjana de l'Estat Espanyol. Els consumidors d'heroïna a Mallorca passen dels cinc mil; això representa que aquesta gent gasta en droga uns cent vint milions de pessetes diàries.

L'elevat nombre de drogaaddictes a l'Illa començà a ésser alarmant des de fa uns set anys. Malgrat això, sols fa uns dos anys que les autoritats es plantejaren la problemàtica amb una certa seriositat.

El Govern Autònom, i més concretament la Conselleria de Sanitat, va nomenar el psiquiatra Jaume Carbonell coordinador per atendre els toxicòmans de les Illes i va iniciar els contactes amb l'Associació «El Patriarca». Les senyores de l'alta societat afiliades al Club Elsa foren les que promogueren aquests contactes entre el Govern i els membres d'aquella multinacional dirigida pel francès Lucien Engelmajer.

ASSISTÈNCIA

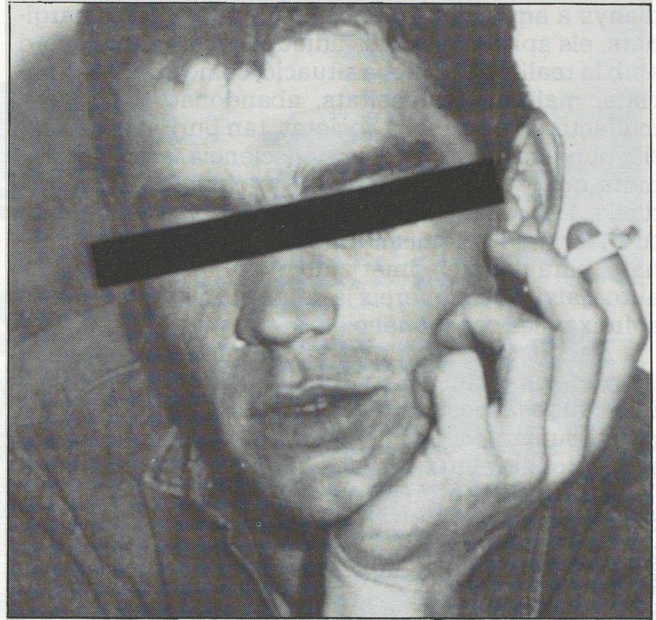
El costós preu, econòmicament parlant, del projecte assistencial de «El Patriarca», així com els resultats més que dubtosos sobre el tractament, motivaren que l'Església presentàs una alternativa. Així se signava un Conveni entre el Bisbat i la Conselleria de Sanitat que ha duit com a resultat el Projecte Home i la comuna terapèutica de Ses Sitjoles.

No seria just oblidar que molt abans que ningú es prengué la molèstia d'analitzar el greu problema de manca d'assistència als toxicòmans i d'oferir un tractament, un grup de gent encapçalats pel metge Miquel Barceló iniciaren una xarxa assistencial a Can Gazà, amb el suport de tot l'equip de La Saïpiència.

Ha de tenir-se en compte que durant l'any passat moriren vint joves per sobredosi i durant els dos primers mesos d'enguany dues al·lotes i un jove ja han mort per la mateixa causa. És trist que per prendre consciència del problema, les autoritats hagin consentit que més de cent joves, des de l'any 1979, morissin a causa de la droga i que tan sols des de fa dos anys han començat a lluitar per curar-los, encara que amb deficiències.

LLUITA POLICIAL

Els darrers temps la policia ha emprès una sèrie de mesures repressives destinades a aturar en la

mesura possible el narcotràfic. Mallorca s'ha convertit des de fa tres anys en l'alternativa a Marsella pels narcotraficants. El gran nombre de ports esportius, quasi sense vigilància, així com un aeroport amb comunicació amb quasi tot els països del món, han fet de la nostra terra la plataforma de distribució de la droga a Europa; tant la que procedeix de l'Extrem Orient com la que arriba de Sudamèrica.

Els èxits policials poden ésser qualificats de lleugers, així que solament han estat detinguts «correus» i «camells» de les més baixes categories del narcotràfic. Pel que es refereix als «camells» ciutadans, els qui venen la droga als addictes de Mallorca, els èxits han estat més nombrosos, s'han desarticulat xarxes de venda molt importants, «Els Cebolla», «Els Campos Maya», «Els Frasco», tots ells de raça gitana.

El fet que els «capos» de la droga no han estat enxampats, ha motivat que sorgesquin les sospites sobre possibles corrupcions policials. Cal dir que un grup policial dedicat a la lluita contra el narcotràfic ha estat desfet i canviats els seus membres per evitar que continuàs la suposada corrupció.

FRANCESC SEGUÍ

Les religioses a prop dels marginats ahir i avui

Marginació, marginats, unes paraules que s'han posat de moda en el llenguatge social. No fa molts d'anys a aquelles persones, que ara els deim marginats, els aplicàvem altres adjectius molt més d'acord amb la realitat de la seva situació, como eren: desgraciats, malalts, incapacitats, abandonats, rebutjats, malfactors, etc. Però la societat, tan puritana, se sentia punyida en la pròpia consciència, per aquests mots que duïen una càrrega de culpabilitat envers d'ella, i ha trobat la manera d'englobar-los i substituir-los per l'eufemisme menys punyent de marginats, paraula que admet amb molta facilitat el prefix auto i, així, es transfereix la culpa als mateixos que en sofreixen les conseqüències.

Sabem molt bé que persones que s'han quedat a la vorera en el camí massiu de la societat, sempre n'hi ha hagudes, unes per causa pròpia (?), altres, les més, per circumstàncies d'ambient, educació o economia s'han trobat rebutjades pels companys de generació.

Bé, i tot això que hi té a veure amb les religioses? Sense cap dubte moltíssim, perquè la majoria de congregacions religioses, per no dir totes, han tengut el seu origen precisament en la contemplació d'aquesta gent que es quedava a la vorera, al marge, de la vida social i, empeses per l'amor i l'exemple de Jesucrist, s'han lliurat a cercar el mode d'integrar dins la marxa del progrés humà aquells que n'havien quedat fora.

Durant anys i més anys, l'administració pública no es va cuidar per res d'aquells que no podien seguir la marxa normal i fou principalment l'Església la que va organitzar escoles, hospitals i moltes altres obres d'ajuda als necessitats.

Deixant però l'àmbit ample del món, reduïrem la mirada només al nostre entorn mallorquí i a la contribució aportada per les religioses. Què hi han fet les religioses a Mallorca, especialment el segle XIX i part del XX? Institucionalment han duit a terme un treball de suplència molt important. Abans que l'assistència a l'escola fos obligatòria per a tots els infants i el poder públic se'n preocupàs d'abastir de mestres els barris perifèrics de Palma i els pobles, qui va assolir la tasca de treure de l'analfabetisme els pobres de Mallorca foren, en gran part, les religioses escampades pels pobles i poblets de tota l'illa. La dona, la gran marginada de la cultura intel·lectual en aquell temps, va tenir, a Mallorca i en les religioses, un mitjà ex-

cel·lent per adquirir un nivell cultural i de formació humana i social bastant superior a altres indrets d'Espanya. Fins i tot a Mallorca va néixer una congregació dedicada a la formació de dones mestres.

Pel que fa a la sanitat, els que no són tan joves, recordaran encara com la religiosa era quasi l'única persona, fora del metge és clar, dedicada al servei dels malalts i necessitats. Quan la gent es moria a ca seva, ¿quants n'hi havia que, al costat del metge o substituint-lo quan no residia al poble, sols trobaven la religiosa que els acompanyava en la malaltia fins l'hora suprema del traspàs a l'altra vida?

A la Ciutat, i a alguns pobles, les religioses també oferien els seus serveis com infermeres a l'Hospital General i Militar, a la Creu Roja i a moltes clíniques particulars. Elles també acollien i consolaven els vells i abandonats, en la Casa de Misericòrdia o les Germanetes dels Pobres. Pels infants que havien perdut la cura dels pares o no els conegueren mai, les religioses supliren la manca de la calor familiar amb institucions com les Minyones, les Vermelletes, la Inclusa, que tant de bé feren a la societat mallorquina.

Bé, molt bé, això és el que han fet, dirà qualcú, però ara que la sanitat i l'escola són protegides, subvencionades per l'Estat i ja no és necessària la suplència, quins marginats atenen?

Ningú ignora que de gent rebutjada per la societat n'hi ha molta, més que abans. A tots els grups tradicionals s'hi han afegit els que produeix el consumisme, l'atur i l'egoisme cada vegada més accentuat.

Les religioses no s'han estancades, no han tancat els ulls ni els cors a aquestes noves nafres de la societat, i han cercat d'apropar-se, sense fer renou, però amb tota l'eficàcia possible, a tots aquells que necessiten una ajuda per a seguir vivint amb un mínim de dignitat personal.

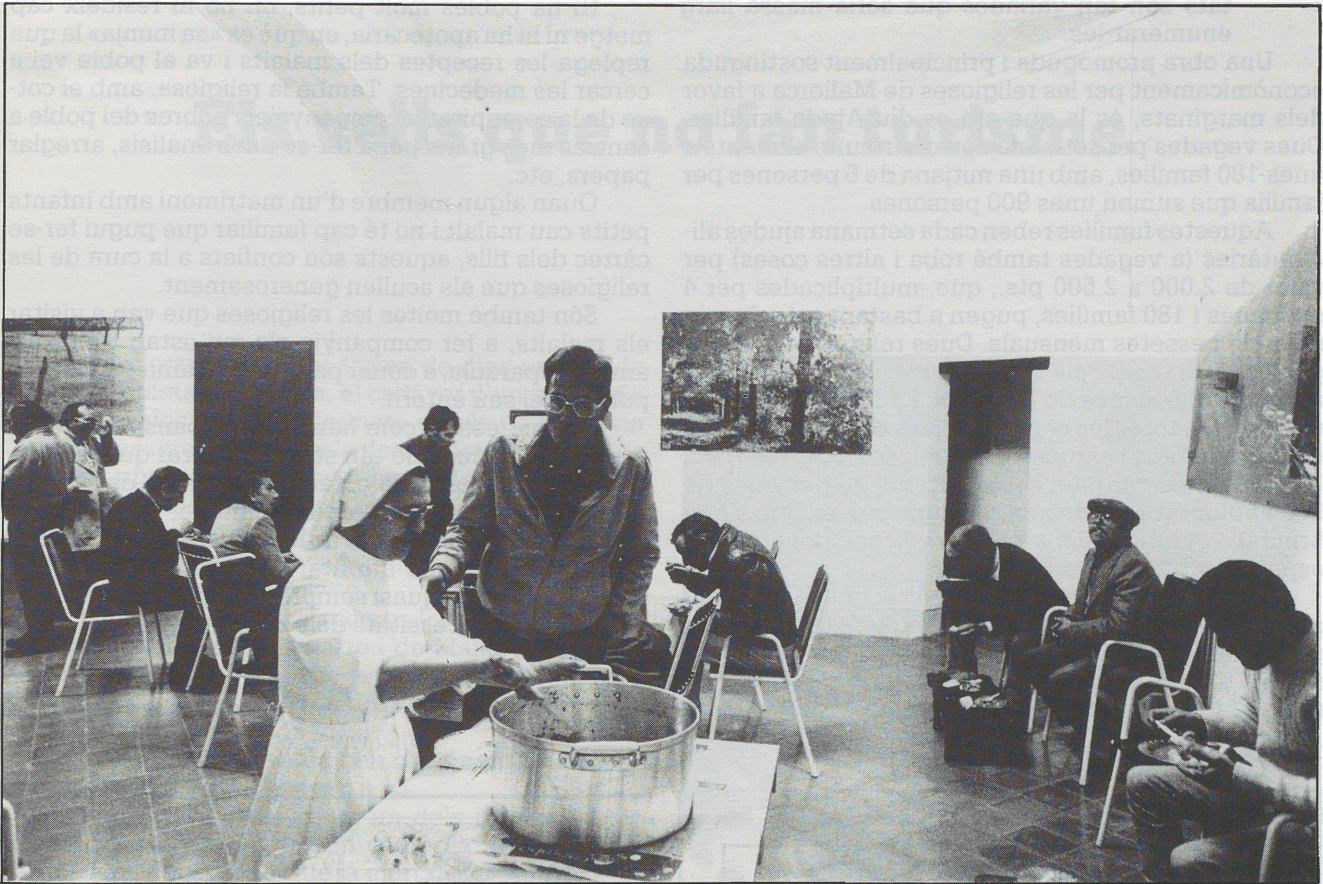
Tractarem de fer un resum, sense pretensions científiques ni exhaustives, d'allò que les religioses duen a terme dins Mallorca, en aquest camp.

D'una manera, diríem, institucional, podem senyalar:

30 germanes estan dedicades en diversos grups a nins abandonats pels pares o que en foren separats per aconsellar-ho la situació familiar. Atenen 122 nins.

SUBSCRIVIU-VOS A LA REVISTA LLUC

Dossier: MARGINATS A MALLORCA

20 germanes acullen al·lotes que necessiten una rehabilitació social, recuperades de la prostitució o petits delictes.

Al·lotes ateses, unes 100 a l'any.

26 germanes es dediquen a l'educació de disminuïts físics o psíquics: sords, paralítics, deficients mentals, etc.

Persones ateses, 463.

11 germanes fan feina amb els malalts de l'Hospital Psiquiàtric.

76 germanes es dediquen als vells acollits en residències, bastants malparats econòmicament, i tots mancats d'afecte i companyia.

Els vells atesos són 560 (1).

A més d'aquestes obres, més o manco institucionals, hi ha moltes de religioses que s'han integrat dins altres organitzacions socials i benèfiques, unes a temps ple i altres les hores que les deixa lliures el treball professional.

14 germanes es dediquen als presos, tant en la presó masculina com femenina, donant classes, ensenyant manualitats, sostenent la botiga per a vendre el que fan els presos, seguint-los quan surten de la presó i ajudant la seva reinserció social.

6 germanes col·laboren a l'Hospital de Nit i altres cases i obres amb la mateixa problemàtica.

8 religioses treballen directament amb prostitutes, cercant de resoldre els problemes que poden, orientar-les respecte a malalties i els seus remeis, i a ajudar-les psíquicament amb l'amistat i afecte.

15 es dediquen a la promoció de la dona, amb escoles-taller dins barris especialment degradats. També cerquen d'ajudar a solucionar problemes de mares fadrines, alcohòlics, joves sense feina, matrimonis separats, etc.

9 col·laboren en la institució de Protecció de Menors.

(1) No hi entren les residències de gent acomodada que usa d'aquestes com un hotel.

2 ajuden al Projecte Home per la reinserció de drogaddictes.

29 fan feina a Palma dins grups d'Acció Social tan de Càritas Parroquial com de barris. Les activitats són tan variades que seria massa llarg enumerar-les.

Una obra promoguda i principalment sostinguda econòmicament per les religioses de Mallorca a favor dels marginats, és la que ara es diu Ajuda familiar. Dues vegades per setmana són distribuïts aliments a unes 180 famílies, amb una mitjana de 5 persones per família que sumen unes 900 persones.

Aquestes famílies reben cada setmana ajudes alimentàries (a vegades també roba i altres coses) per valor de 2.000 a 2.500 pts., que, multiplicades per 4 setmanes i 180 famílies, puguen a bastant més de mig milió de pessetes mensuals. Dues religioses hi estan dedicades a temps ple i no sols distribueixen les ajudes, sinó que, a més de cuidar de l'administració dels doblers que totes les congregacions de religioses que hi ha a Mallorca i algunes de religiosos, aporten per a l'Obra, també cerquen contribucions de persones de bona voluntat i acudeixen a alguns pobles que s'han brindat voluntàriament a proporcionar donatius en espècie.

El que hem exposat fins ara és el que fan les religioses més o manco organitzat, però ¿es podrà tal vegada comptabilitzar l'acció social que les religioses duen a terme pels pobles de Mallorca i barris de Palma? Quantes són les ajudes conjunturals? A quants

de vells o malalts que viuen tot sols ajuden a aixecar, a colgar, els duen el menjar, els fan neta la roba i la casa?

Posarem alguns exemples:

Hi ha pobles molt petits, on no hi resideix cap metge ni hi ha apotecaria, en què és «sa monja» la que replega les receptes dels malalts i va al poble veï a cercar les medicines. També la religiosa, amb el cotxe de la comunitat, acompanya els pobres del poble a centres més grans per a fer-se unes anàlisis, arreglar papers, etc.

Quan algun membre d'un matrimoni amb infants petits cau malalt i no té cap familiar que pugui fer-se càrrec dels fills, aquests són confiats a la cura de les religioses que els acullen generosament.

Són també moltes les religioses que van a visitar els malalts, a fer companyia als qui estan tots sols, amb una paraula, a donar pau, afecte i amistat als més pobres del seu entorn.

Aquest escrit, com havíem dit abans, no pretén ésser exhaustiu, sinó tan sols demostrar que les religioses de Mallorca no estan mans fentes davant els problemes que la vida actual planteja, i, si es dediquen a pregar a Déu, això no les impedeix, sinó al contrari, les empeny, a afrontar amb decisió un treball sempre generós i quasi sempre totalment gratuït a favor dels més necessitats dels nostres germans.

MAGE
germana franciscana

llibreria

Jovellanos

- pósters
- làmines
- postals...

Jovellanos, 7 Tel. 72 14 66

Ciutat de Mallorca

FÁBRICA D'ARTICLES DE PELL

guants
bosses
peces de vestit
i marroquineria en general

Gran Via de Colón Telèfon 50 19 00

INCA

Dossier: MARGINATS A MALLORCA

Els vells que no fan turisme

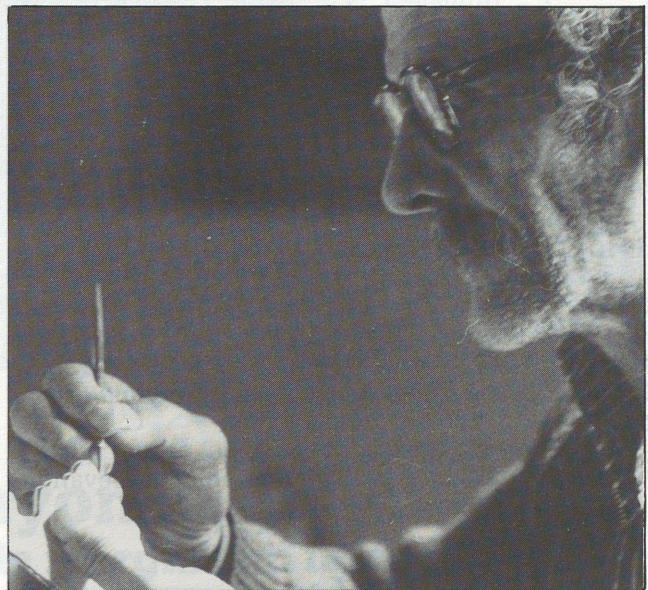
El 13 d'octubre passat treien de dins un pou de la seva propietat, a Galilea, el cadàver d'un vell de 66 anys. Duia dos bloquets fermats en els peus; devia fer dos dies que havia pres la decisió fatal.

Feia uns mesos que se li havia declarat un càncer de gargamella que l'obligava a baixar a Palma quasi cada dia a posar-se la ràdio-teràpia i darre-rament només podia enviar-se líquids. Vivia tot sol, no tenia família en el poble.

Després d'una llarga recerca, residència per residència, poble per poble arreu de Mallorca, havíem acudit a Càritas de Barcelona que ens va trobar un lloc a la Residència de Vells del Putxet, a Horta, Barcelona (56.000 ptes. cada mes).

D. Manuel havia entès ben clarament una cosa: feia nosa; no hi havia lloc per a ell.

Aquest cas podria esser un dels innombrables exemples que es repeteixen cada dia a devora nosaltres i que, potser perquè la mort no es produeix de forma súbita (és mal de dir que és pitjor), passen desapercebuts.

per Anna Ferrà Píxar

LLUC

Bolletí
de
subscripció

NOM

DIRECCIÓ

POBLACIÓ

es fa subscriptor de la revista **LLUC** per l'any 1988. Pagarà l'import (1.500 ptes.) (estranger 1.700 ptes.) per 6 números

.....enviant un gir postal o taló bancari barrat

.....per un rebut domiciliat a Banc o Caixa

Marcau amb una X la forma de pagament que us interessi.

Retallau i enviau aquest bolletí de subscripció a **LLUC, apartat de correus 619, 07080 Palma de Mallorca**, i rebreu puntualment al vostre domicili la nostra publicació bimestral.

La situació dels vells s'assembla molt a la panoràmica general de la nostra societat. Els qui venturosament es troben bé, econòmicament i físicament, poden fruit més que mai de clubs, excursions, actes, bonos, descomptes, festes. Fins i tot tenen l'afecte dels fills; quan no sigui per res més, per guardar menuts perquè els pares surtin.

Però, ai dels qui cauen en soledat, en malaltia, i no tenen el tresor d'una família que encara entengui que la solidaritat i l'amor han d'arribar als vells de casa o, almanco, qualcú tan influent que els obri la porta de l'excepció...

Aquest és part del Calvari que espera als vells més indefensos:

La Bonanova. 450 places per vells de la Seguretat Social. Oberta a peticions de tot l'estat segons un barem que tenen i apliquen a Madrid. Només l'any 1987 hi hagué 300 sol·licituds; n'hi entraren 111.

Llar dels Ancians. 397 places. Llista d'espera: 120 homes, 30 matrimonis, 600 dones. Hi ha gent que està en el carrer i fa més de tres anys que espera.

Residència de «Sa Nostra». 142 places. Llista d'espera: 700 persones. Ara entren els que ho sol·licitaren l'any 1979.

Germanetes dels Pobres. Estan en obres i fa dos anys que no admeten ningú. Pensen que les obres s'acabaran l'any que ve i disposaran de 80 places. Ja tenen més de 30 persones a la llista d'espera.

Podríem seguir amb la llista de totes les residències de Mallorca. I Déu alliberi els vells de presentar signes externs de malaltia; en aquest cas les portes estan tancades sense remei.

Hi ha petits intents de resposta, encara que davant la magnitud del problema semblin irrellevants:

—L'Ajuntament de Ciutat té un servei d'ajuda a domicili.

—Insero paga hores a les treballadores familiars que atenen pensionistes pobres de la Seguretat Social.

—Alguna parròquia ha iniciat l'experiència d'un petit menjador i d'un centre de dia.

—En el barri antic de Ciutat es fan gestions per obrir un petit menjador i serveis d'higiene.

URGEIXEN:

—Un servei domiciliari eficient i per a tothom.

—Petits menjadors a prop i a l'abast dels vells.

—Mini-residències assistides.

—Centres de dia.

—Millorament de certes vivendes.

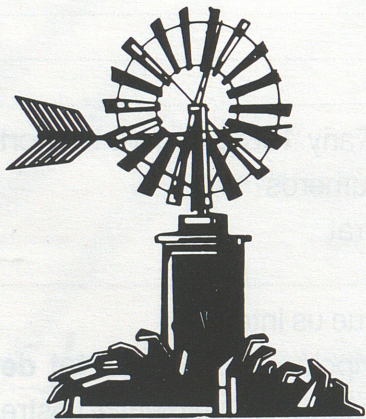
—Serveis d'higiene i neteja de roba.

I en tenir tot això, seguirà fent falta la tendresa, l'estimació, l'afecte que tots necessitam, i molt més quan les forces i els recursos personals flaquegen. Sebre que la teva vida interessa a qualcú.

Pensam que és necessària la tasca de mentalització. Hem d'aprendre a tornar vells: assumir les pròpies limitacions, acceptar l'autonomia dels fills, el respecte de les opinions dels joves, la convivència amb el sofriment...

Almanco des d'una òptica creient haurem de redescobrir el valor de l'acollida. Seria una contradicció massa grossa, un pecat evident, que mentre parlam del compromís social, de la solidaritat, ens oblidàssim d'estimar els vells de ca nostra.

GRUP D'ATENCIÓ ALS VELLS
Delegació Diocesana d'Acció Social

Diario de Mallorca

un diari

per a tots els mallorquins

Dossier: MARGINATS A MALLORCA

Les Minyones, un punt de canvi dins la marginació infantil

per Aina Ferrà Fluxà

En aquests darrers deu anys les coses han canviat molt dins el camp de la marginació infantil a Mallorca. Uns aspectes han pres per bé mentre uns altres, per desgràcia, ho feien cap a mal.

Començarem per allò que creim que ha millorat.

Aquesta millora, que es podria ben bé batejar d'històrica, es refereix a la renovació de les Institucions dedicades a la infància necessitada, fins al punt de constituir una petita revolució humana i pedagògica.

Partint de diferents indrets i per diverses dreceres ens hem trobat les antigues i les noves institucions caminant cap a unes mateixes metes.

Aquestes aspiracions i propostes es diuen:

— **DESMASSIFICACIÓ.**—Encara que a l'hora de posar-ho en pràctica uns hagin radicalitzat la postura fins al canvi d'edificis mentre uns altres intentaven dur a terme el projecte dins les antigues estructures, tothom ha entès que només es pot fer feina persona-

litzadora, humana i digna en PETITS GRUPS. Uns grups que miren de mantenir-se entre els vuit i els dotze infants.

— **NORMALITZACIÓ.**—Aquesta normalització es manifesta tant a la marxa normal de la casa, on es procura que no hi hagi diferències en el que seria el ritme corrent d'una família nombrosa, com a la normalització escolar. Generalment els infants d'aquests centres acudeixen, com un nin més del barri, a les escoles públiques, siguin estatals o subvencionades.

— **CONTACTE AMB LA FAMÍLIA.**—Desclassificar els infants, treure'ls a fora del seu propi ambient equival a arrabassar-los d'arrel. I les persones, quan són tendres, talment com els arbres, tan sols suren si poden arrelar. La mare sempre és la mare. Insubstituïble. I ca seva sempre serà ca seva per humil i pobra que sigui. Per això mateix, llevat de casos vertaderament excepcionals, que treure'ls del Centre equivaldria a enviar-los literalment al carrer, tots els caps de

setmana els al·lots se'n van amb la família. Volem dir amb el tros de família que resti del seu naufragi maulurat.

— **DESPULLAMENT DEL SENTIT D'ASIL.**—S'intenta que els pisos o les cases siguin com la resta dels habitatges normals de la ciutat. S'intenta que els modes de vestir i actuar siguin pareguts als dels altres infants de la seva edat. Per la mateixa raó, s'intenta evitar tot allò, adreces, signes externs, publicacions... que pugui marcar la sensibilitat dels nins.

Tirats aquests trets generals, especificades aquestes línies pedagògiques i humanes, em puc allargar un poc més contant-vos la nostra experiència a **LES MINYONES**. Però vull deixar constància que crec que ho hagués pogut fer igual qualsevol dels altres grups, com puguin ser, per exemple, **LES OBLATES, EL TEMPLE, BETLEM**, els **PISOS del MENSAJE-RO, LA LLAR DE LA INFÀNCIA**, etc., etc.

Posar en pràctica tots els propòsits que he manifestat abans ens ha portat a Les Minyones a donar, en un procés lent i laboriós de prop de 10 anys, unes passes que han transformat la fesomia que havia mantingut la Fundació del Canonge Lluïl al llarg de més de 350 anys.

La culminació d'aquest procés va ser la venda a la Comunitat Autònoma de l'antic casal de la Plaça de «Atarazanas» i la compra d'una casa i jardí a La Vileta i de dos pisos, nous i espaiosos, a l'eixample de Ciutat. D'aquesta manera quedaren constituïts tres grups diferents dins una mateixa institució jurídica i administració econòmica; sota una sola direcció pedagògica dins una independència i llibertat de cada grup; compartint per l'estiu dos mesos de vacances a la casa de la Colònia de Sant Pere d'Artà.

Creim, ho deim amb tota senzillesa i agraïment a tots els qui han fet possible el canvi, que la transformació ha anat més enllà del simple canvi d'edificis i estructures pedagògiques per endinsar-nos per una visió concreta de la realitat personal de cada infant; per un estar a l'altura de les exigències del nostre temps; per un estimar, des de les amorosides limitacions nostres, amb tots els riscos i conseqüències, les històries i les persones, a voltes cinc quilets només de personeta, concretes. Una petita prova d'aquest esforç per viure oberts als vents del món i de l'Evangelí podria ser haver convertit una Institució tan tradicionalment femenina com Les Minyones en un centre mixt, aconseguint d'aquesta forma que els germans romanguin plegats.

Però havíem anunciat al principi d'aquesta espècie de carta oberta i familiar, que parlaria també de les coses que han empitjorat respecte al panorama tradicional de la Infància Marginada.

El que ha **EMPITJORAT** és la situació, tan psicològica com fins i tot corporal, dels infants. Encara que

us sembli impossible vos podem assegurar que hem trobat casos d'infants desnodrits, malalts, maltractats, abandonats. Al·lots que abans de complir els tres —3!— anys havien tastat dormir damunt un portal, quedar-se tancats dins un femer que li deien ca seva, passar la nit rodolant pels ambients de la droga, de l'alcohol i de la prostitució. Una cosa és inqüestionable: els qui paguen a preu d'esmicolada d'ànima el cost de la destrucció de la família i el deteriorament cívic de la societat són, sens dubte, els infants.

Un altre caire que ens obliga a pintar més negre que abans el panorama de la marginació infantil és la burocràcia, la manca de transferències i la lentitud, per no dir a voltes desinterès dels organismes estatals. Perquè vegeu que, en lloc d'exagerar, encara deim poc, us recordarem que nosaltres som pràcticament, juntament amb Ceuta i Melilla, l'única Comunitat Autònoma que ens hem quedat penjats de Madrid, sense rebre la coordinació pertinent. Aquesta situació, aquest buit de poder, per dir-ho d'alguna forma, ha produït retards de mesos, acaramullant-se els expedients talment com condemnes de mort.

AINA FERRÀ FLUXÀ

Edicions

Disseny gràfic

Publicitat impresa

Fotocomposició

Tipografia / Offset

tALLER GRÀFIC RAMON

JAUME BALMES, 43 - TEL. 75 44 32 - 07004 PALMA DE MALLORCA

SUBSCRIVIU-VOS A LA REVISTA LLUC

L'ESGLÉSIA NOSTRA

La darrera encíclica de Joan Pau II, un crit profètic

per Joan Bestard i Comas

A l'encíclica «Sollicitudo rei socialis» de Joan Pau II hi batega un crit profètic que cal assimilar i difondre. Tota ella és un crit d'alerta davant la tragèdia del subdesenvolupament als països del tercer món.

Ens trobam davant un document social clar, lúcid, suggestiu i valent. És una anàlisi precisa sobre el drama econòmic, social i humà que estan vivint les nacions subdesenvolupades. El Papa abans de fer un judici sobre aquesta situació d'injustícia a escala mundial i d'assenyalar unes línies concretes d'actuació, fa una exacta descripció sociològica del que està passant avui al nostre món en el camp del desenvolupament. És un escrit d'una lògica contundent, irrefutable. N'ha molestat molts perquè diu la veritat sense retòrica i sobretot perquè posa ben al descobert les causes més profundes dels mals econòmics i socials del món d'avui. Serà un document molt difícil de manipular. Les paraules del Papa són molt crítiques tant per al «capitalisme liberal» com per al «col·lectivisme marxista», sense pretendre que la «doctrina social de l'Església» sigui com a una màgica «tercera via». Tan sols vol ésser una instància crítica coherent i ferma.

EL GREU PROBLEMA DEL SUBDESENVOLUPAMENT ÉS UN PROBLEMA DE MANCA DE SOLIDARITAT

És veritat que el món s'organitza sempre més, però sovint és una organització de la qual surten beneficiats els pobles més desenvolupats. Quan un mira el quadre socioeconòmic del món s'adona de les greus injustícies que el caracteritzen. Mentre els pobles del primer i segon món es tornen cada vegada més rics, els del tercer món, en comparació, resulten cada vegada més pobres, i precisament més pobres perquè els altres s'han enriquit aprofitant-se d'ells, per exemple, imposant unilateralment els preus de compra-venda. L'èxit econòmic del sistema industrial modern s'ha fet en part a costa del tercer món, les matèries primes del qual compren i consumeixen a baix preu les nacions riques. Les actuals relacions econòmiques internacionals, per tant, són estructures d'exploatació i dominació, una dominació que s'exerceix cada vegada amb més força per part dels països rics imperialistes, siguin capitalistes o socialistes. Les pa-

raules del Papa sobre aquesta qüestió són ben clares i llampants: «Cada un dels dos blocs porta oculta internament, a la seva manera, la tendència a l'imperialisme, com es diu comunament, o a formes de neocolonialisme: temptació massa fàcil en la qual es cau moltes vegades, com ens ensenya la història fins i tot recent. Aquesta situació anormal —conseqüència d'una guerra i d'una preocupació exagerada, més allà del que és lícit, per raons de la pròpia seguretat— impedeix radicalment la cooperació solidària de tothom pel bé comú del gènere humà, en perjudici sobretot dels pobles pacífics, privats del seu dret d'accés als béns destinats a tots els homes» (22).

No és necessari ésser economista per a veure que darrera els tecnicismes envitricollats que ens presenten els grans organismes internacionals hi ha una realitat humana dramàtica: dues terceres parts de la humanitat no tenen aliment suficient, ni casa, ni educació, ni vestit i a penes hi ha possibilitats d'aconseguir aquests drets bàsics si abans no s'institueix un ordre socio-econòmic fonamentalment nou que ja demanava Pau VI a la «Populorum progressio» l'any 1967 i per al qual avui clama amb tota força Joan Pau II a la «Sollicitudo rei socialis».

Ni cal tampoc ésser un tècnic en economia per a comprendre que aquest ordre fonamentalment nou no es refereix solament a les relacions entre les nacions, sinó també a les condicions, crònicament injustes, dintre de moltes nacions. Qualsevol comunitat, universal o nacional, que permeti que un petit grup dels seus membres disposi de la major proporció de la seva riquesa, mentre deixa una gran majoria en una cruel indigència, necessita d'una reforma radical.

Davant aquest panorama descoratjador d'un món dividit per l'egoisme i per la injustícia, les comunitats cristianes han d'actuar com a *despertador de solidaritat*, han d'ésser una força de fraternitat efectiva, han de donar ànima a un món molt interrelacionat però poc unit, han d'ensenyar amb fets el que significa compartir, han de ser una força moral crítica que exigisqui una reforma radical de les actuals estructures socio-econòmiques internacionals i nacionals, cruelment injustes.

LA PAU COM A FRUIT DE LA SOLIDARITAT

Pau VI afirmà a la «Populorum progressio»: «el desenvolupament és el nom nou de la pau» (87). Joan Pau II amb gran realisme matisa aquesta expressió del Papa Montini i ve a dir: el *desenvolupament solidari* és el nom nou de la pau. Si no hi ha desenvolupament solidari a escala mundial no pot haver-hi pau. La pau serà una simple paraula sense contingut mentre «*siguin relativament pocs els qui posseeixen molt i molts els qui no posseeixen gairebé res*» (28).

Constitueix una immoralitat radical, una estructura de pecat, que mentres milions de persones moren cada any de fam, hi hagi en els arsenals de les grans potències més de 60.000 bombes nuclears, el que equival a 4.000 quilos de material explosiu per a cada habitant de la terra. Segons uns càlculs tècnics

seriosos, cada minut es gasta més d'un milió de dòlars en la cursa armamentista. I encara una dada més grotesca, i a la vegada més tràgica, un sol tanc modern equival al pressupost anual de la FAO que és l'Organisme de les Nacions Unides per al desenvolupament de l'alimentació i l'agricultura en els països del tercer món.

El problema de tensió política Est-Oest agreuja el problema econòmic Nord-Sud. Podríem dir que al Nord hi ha les riqueses i les armes, i al Sud, la fam i la por. El problema de la pau en el món és, per tant, un problema de justícia, de respecte als drets fonamentals de les persones i pobles de la terra. Segons estudis recents, solament amb el 3 % del pressupost de defensa de les nacions de la NATO i el Pacte de Varsòvia, es podrien resoldre els principals problemes que avui té plantejats el tercer món: fam, analfabetisme, subdesenvolupament crònic. És, sens dubte, una demència, a més d'un pecat estructural, gastar ingents recursos econòmics i humans no per a potenciar la vida sinó per estar preparats a destruir-la radicalment, veient-nos tots immersos en un holocaust a escala mundial.

La pau no és l'obsessió per la salvaguarda dels propis drets, sinó el respecte profund i sincer pels drets dels altres. La pau no és fruit de la «cultura del tenir», sinó de la «cultura del ser» perquè l'avarícia i la pau s'exclouen mútuament.

UNA ENCÍCLICA QUE NO ES VOL QUEDAR EN PARAULES

Davant els greus problemes d'avui, el Papa no es vol quedar en paraules, sinó fer i suscitar gests de solidaritat efectiva. Aquestes paraules ho demostren: «Pertany a l'ensenyament i a la praxi més antiga de l'Església la convicció que ella mateixa, els seus ministres i cadascun dels seus membres, són cridats a alleujar la misèria dels qui sofreixen a prop o lluny, no només amb allò "superflu", sinó també amb allò "necessari". Davant els casos de necessitat, no s'ha de donar preferència als adorns superflus dels temples i als objectes preciosos del culte diví; al contrari, podria ser obligatori alienar aquests béns per donar pa, beguda, vestit i habitatge a qui n'està mancat» (31).

El bisbat de Mallorca s'ha sentit interpel·lat per aquestes paraules del Papa i d'acord amb els responsables de Lluc i de «La Salut», després d'haver consultat el Consell del Presbiteri i el Diocesà de Pastoral, i amb l'únic desig de fidelitat a l'Evangeli i a les orientacions de la «Sollicitudo rei socialis», ha pres la decisió de donar als més pobres l'import de la venda de les joies, que no tinguin un especial valor històric o artístic, del Santuari de Lluc i de la «Mare de Déu de la Salut» de la Parròquia de Sant Miquel, de Ciutat.

Tant de bo aquest gest, que tant de ressò ha tingut arreu de tot Espanya, no sigui un gest aïllat, sinó l'inici d'una coherent actuació de la nostra Església de Mallorca que vol ésser cada vegada més austera, solidària i fraterna amb els més necessitats de prop i de lluny.

García Lorca i Mallorca (*)

per Josep M.ª Llompart

MITE DE LA RESISTÈNCIA CULTURAL

El cinquantenari de la seva mort ha posat de bell nou en primer pla —i val dir que en un primer pla més aviat discret i sense gens de rebombori— el perfil de Federico García Lorca, aquell mig «enfant terrible», mig «enfant prodige», de la poesia castellana dels anys trenta, condemnat pel destí a convertir-se en símbol d'una cultura perseguida i ofegada pel franquisme. El fat de García Lorca va esser brillant, espurnejant, gairebé enlluernador, i, a la vegada, escruixidorament tràgic. Pocs poetes han estat, com ell, afalgats i aveciats pels seus contemporanis; pocs han comptat amb una admiració tan entusiasta; pocs han gaudit d'una popularitat tan extensa. Tot era tan suau i tan color de rosa al seu voltant, que, poc abans d'esclatar la guerra civil, Jorge Guillén va comentar que si ocorria allò que tothom ja temia que ocorregués, Federico García Lorca era l'únic que no havia de tenir por de res, perquè a ell, sense enemics, amic de tothom, no li podia passar res. De fet —mirau com són les coses—, de tota aquella colla de poetes amics que formaren l'anomenada «generació de 1927», va esser ell l'única víctima cruenta de la repressió (i dic «cruenta», perquè víctimes incruentes ho foren tots).

Un assassinat, injustificable com qualsevol assassinat i a més a més estúpid, sense sentit, premeditat i programat pels cervellets elementals de les males bèsties que s'havien fet amb el poder a Andalusia el juliol de 1936, va fer de Federico García Lorca un dels mites més excel·sos de la resistència cultural al llarg dels inoblidables anys de la postguerra. El seu nom prohibit, la seva obra proscriu, passaven de boca en boca i de mà en mà, com aquella rosa de paper somiada per Vicent Andrés Estellés. Fou el punt més alt del prestigi del poeta, dins la clandestinitat de l'Estat espanyol i dins la llibertat de més enllà de les fronteres. Després, estovades les tensions i afeblides les repressions, apareixien editades a tot luxe les seves obres completes, el seu teatre pujava triomfalment als escenaris i el seu nom era solemnement desat en el museu dels clàssics.

Els aniversaris són un bon pretext per fer balanços, revisions i noves valoracions. La primera cosa, doncs, que podríem plantejar-nos seria una temptativa de mesurar la vigència actual de l'obra de Lorca. Mig segle és un espai de temps prou llarg perquè la màgia d'una vida i el mite d'una mort no pesin ja en el nostre criteri valoratiu. Al capdavall, per al jovent d'ara la guerra civil significa exactament allò que per a mi pugui significar la guerra de Cuba. ¿Què pot dir

a aquest jovent l'obra de Lorca? ¿És encara una matèria viva o ja només una matèria d'estudi? El seu curiós avantguardisme-tradicionalisme, ¿té poca o molta vigència en aquest temps de modernitats i de postmodernitats? (Per cert, ara que hi pens, si algú sap exactament què volen dir aquestes dues paraules, «modernitat» i «postmodernitat», li agrairé moltíssim que n'ho expliqui, i que ho faci de premsa, perquè sospito que la postmodernitat ja va en camí de convertir-se molt ràpidament en preantiguitat).

Però no fugim d'estudi i tornem a allò que dèiem. Una valoració a distància de l'obra de Lorca, tant de l'obra poètica com de l'obra dramàtica, es fa avui ben necessària. Serà la manera de rescatar-la definitivament de la vitrina del museu i de fer-la viure de bell nou. Del meu punt de vista personal, puc dir d'entrada que estic convençut que aquesta valoració a distància donarà un resultat àmpliament positiu. I això m'atreveixo a proclamar-ho com a diguem-ne professional de la poesia, que ha hagut de plantejar-se

(*) Text de la conferència pronunciada a la Facultat de Filosofia i Lletres de la U.I.B. durant el curs 1986-1987 dins els actes «Contribució a l'homenatge a Federico García Lorca».

tot sovint i resoldre'ls —bé o malament, tant se val—, determinats problemes tècnics. Crec que Federico García Lorca és un dels grans mestres universals de l'expressió poètica, i que aquesta maestria, unida a una delicadíssima, commoguda i commovedora sensibilitat, donen a la seva obra una validesa permanent, part damunt d'èpoques i d'estètiques. I és potser ara que el poeta ja s'ha alliberat del seu propi mite, quan ho podem veure amb més claretat.

LORCA I MALLORCA, DESCONEIXEMENT MUTU

Deixem-ho estar, emperò, perquè no és aquest el tema de les divagacions que m'han estat proposades, sinó el d'un curiós i anecdòtic lligam del poeta de Fuentevaqueros amb Mallorca.

No hi va esser mai a la nostra illa, que jo sàpiga, ni sembla que en cap moment projectàs de fer-hi un viatge. Potser la conjuntura no era massa propícia. Per als romàntics, Mallorca havia estat una mena de paradís perdut: la terra on el llimoner floreix, tal com entre boires la somiava i l'enyorava Mignon, el torbador androgin creat per Goethe, o la remota Thaití de Gauguin. Un paradís sovint incòmode —i si no que ho digui la senyora baronessa de Dudevant, àlies George Sand—; però al cap i a la fi un paradís. Per als homes del «noventa y ocho» —Unamuno en primer terme— va esser lloc de meditació, i, per als modernistes, disbauxa de colors, de solellada encesa, i adesiara —Rubén Darío— un fris marmori poblat de nimfes i de faunes educats a París.

¿Però què significava per als intel·lectuals, els escriptors i els artistes dels anys vint i trenta, tan urbans, tan universitaris, tan noucentistes? Per ventura no gaire cosa. O, a tot estirar, un hotel de luxe per a celebrar-hi «setmanes de la saviesa», com aquella que va muntar a Formentor el comte de Keyserling. Desfet el mite paradisiac, Mallorca ja era aleshores terra de turistes, redòs de jubilats de les colònies britàniques, província espanyola. I si alguns escriptors —Francis de Miomandre, Bernanos, Robert Graves...— se sentien encara atrets pel prestigi del país llunyà i «diferent», eren estrangers.

Fos pel motiu que fos, la veritat és que Federico García Lorca va ignorar pràcticament les nostres illes. Em sembla que només una vegada les anomena, i no pel caire de poeta, sinó pel d'aquell folklorista i musicòleg apassionat, informat i no gens desdenyable, que també va esser. És a la conferència sobre *Las nanas infantiles* on diu: «El modo andaluz de la nana tiñe el bajo Levante, hasta algún vou-veri-vou balear», emprant una terminologia —«Levante» i «balear»— prou característica de determinats i no gens rigorosos punts de vista. A part d'això, potser va tenir —ell que en tenia tants— alguns amics mallorquins. Almenys ens consta d'un: el doctor Xavier Garau, mort ja fa una partida d'anys. El doctor Garau conservava algunes postals de Lorca i, sobretot, el manuscrit d'un breu poema, una cançó titulada *Estampilla y juguete*, que va restar inèdita fins que, als vint-i-dos anys de la mort del poeta, va aparèixer en una revista

que es feia a Mallorca, *Papeles de Son Armadans*, tom 11, número 32-33, novembre-desembre de 1958. Com que és poc conegut i, a més a més, molt característic d'uns estils lorquians que protagonitzaran l'anècdota a la qual tot seguit ens referirem, ho paga recordar aquest original de Lorca, que, per la seva peripècia, gairebé podem qualificar de mallorquí. Diu així:

*El relojito de dulce
se me deshace en la lumbre.*

*Reloj que me señalaba
una constante mañana.*

*Azúcar, rosa y papel...
(¡Dios mío todo mi ayer!)*

*En la cresta de la llama.
(¡Señor, todo mi mañana!).*

A l'esment, doncs, fet de passada en una conferència, a un lligam d'amistat i a uns versos que anaren a raure a l'illa, es redueix el contacte directe del poeta andalús amb Mallorca.

Val a dir que, si Lorca havia desconegut Mallorca, l'ortodòxia de la nostra Escola Mallorquina també el va desconèixer a ell. En els anys vint i trenta, els poetes mallorquins d'expressió catalana seguien llegint, en el millor dels casos, Leopardi, Lamartine, Mistral i els simbolistes francesos. I a vegades ni això. Com que tenien la convicció d'haver tocat sostre, d'haver assolit el cim més alt de l'equilibri formal, de la serenitat olímpica i del bon gust, ja es podien desentendre de tota la resta.

És clar que hi havia el cas marginal de Bartomeu Rosselló-Pòrcel, aquell adolescent que amb tanta traça va assimilar, entre moltes altres coses, alguns dels corrents fonamentals de la poesia castellana de la generació de 1927. Òbviament, Rosselló coneixia Lorca en profunditat. No hem de voler trobar, emperò, a la seva obra ecos específics de la del poeta de Granada. Si en algunes imatges, en algunes expressions, en el to i la modulació d'algun poema, percebem un cert regust lorquí —pens ara, per exemple, en *Brollador*: «L'àngel desinfla les galtes / i encén les flames de l'aigua, / entre ficcions d'incendi / i polèmica de nacres...»; o en *Turquia*: «Una llunyana veu em crida / a jardins, palaus de silenci, / entre laberints de capvespre / i remotes músiques tristes...»; o en *Festa*: «La pastora crida: / —Barques d'alegria! // Als horts, als jardins, / a les branques de les palmes, / barques d'alegria...», etc.—; si trobam algunes vegades —deia— a la poesia de Rosselló-Pòrcel certes connotacions de Lorca, és més prudent atribuir-ho, no a una influència directa i concreta, sinó al clima, a l'atmosfera general que presidia l'avantguarda literària de l'època. La personalitat de Bartomeu Rosselló era molt acusada, molt definida, i, per bé que immadura, no es deixava vèncer pels influxos directes i superficials.

LORCA, PUNT DE PARTIDA D'UNA RENOVACIÓ

Això no obstant, va arribar un moment en què la

presència de García Lorca a Mallorca es va fer transcendental i visible. Ell, que ignorava l'illa, va esdevenir punt de partida d'una renovació, gairebé d'una subversió, de la literatura insular en el terreny de l'expressió poètica. De segur que mai no se li hauria acudit preveure aquest curiós reflex de la seva obra. Va esser ja un poc avançada la postguerra, en el llindar que separa els anys quaranta dels anys cinquanta. Un temps obscur i difícil, no cal dir-ho. Tant a Mallorca com a fora Mallorca, la producció literària en català havia hagut de refugiar-se en el clos de la poesia —únic gènere que aleshores podia aspirar a una relativa i molt condicionada publicitat— i dins un cercle prou reduït d'iniciats que, de grat o per força, no tingueren més remei que adoptar un cert aire de conspiradors. Doncs bé, varen esser els més joves d'aquests conspiradors —nats la majoria pels voltants de 1925— els qui, per les raons que tot seguit exposaré, introduïren una claríssima i fins i tot abassegadora influència de Lorca; una influència que, sense les circumstàncies, tan penoses, que governaven l'època, probablement no s'hauria produït mai.

La primera qüestió que ens podem plantejar és per què aquells poetes que, amb l'excepció de Llorenç Moyà, un poc més vell, fregaven els vint-i-cinc anys, varen triar, ben a contracorrent, el català com a llengua literària. Seria massa senzill atribuir-ho a un acte desesperat de fe. En realitat, la situació personal i social de cada un d'ells va determinar en gran mesura l'elecció. Blai Bonet, pagès i d'extracció humil, ex-seminarista, havia tingut ocasió de familiaritzar-se amb els clàssics i, si més no, de llegir Verdager. Hem d'admetre la possibilitat que, tot i la maltempsada de la guerra civil, restàs en el Seminari algun residu, alguna inèrcia, algun caliu esmortuït d'aquell catalanisme intel·lectual introduït pel bisbe Campins i que hi havia arrelat discretament a tall de tradició. En el cas de Jaume Vidal Alcover —que va passar per un període inicial, ni massa llarg ni massa breu, de vacil·lació bilingüe— podia pesar un prestigi de família: el del seu oncle matern Joan Alcover. Però res de tot això no podia influir en les decisions preses per Llorenç Moyà i per Josep M. Llompart (permeteu que, en referir-me a mi mateix, empri la distanciadora tercera persona gramatical). Tots dos eren fills de militar, tenien cama forastera i el seu idioma de casa era el castellà. És versemblant, doncs, veure en aquests dos casos el reflex d'una actitud de revolta. L'única revolta possible per aquelles saons. Anotem de passada que tant En Vidal com En Moyà i En Llompart pertanyien a famílies benestants, conservadores, arrelades en els bons usos socials, i aliniades, per tant, en el bàndol dels «vencedors».

VIDAL I TOMÀS, CÈLIA VIÑAS I SANCHIS GUARNER, ELS INTRODUCTORS

Tots ells s'havien format —o més aviat deformat— humanament i literàriament durant la guerra civil i els primers anys de la postguerra. No havien pogut tenir cap mestre vàlid ni cap possibilitat d'accés a un sens fi de lectures. Ja sabem com era de difícil en

Cèlia Viñas

els anys quaranta i dins les fronteres de l'Estat espanyol llegir segons quines coses. D'altra banda, la continuïtat de la ja tan erosionada tradició de l'Escola mallorquina no podia satisfer de cap manera la seva vocació incipient i relativament inquieta ni els podia semblar utilitzable en molts aspectes. Per tant hagueren de considerar la possibilitat de partir de zero i sobre uns pressupòsits del tot nous, nous si més no a escala insular. Això els empenyia, com és lògic, a la recerca de punts de referència i de mestratges claudestins. Tres persones, sobretot, els proporcionaren una i altra cosa: els escriptors Bernat Vidal i Tomàs i Cèlia Viñas, i el lingüista valencià Manuel Sanchis Guarner, que aleshores residia a Mallorca i treballava en la redacció del *Diccionari català-valencià-balear*.

Tots tres eren més grans que els poetes als quals ens referim —llevat de Llorenç Moyà— i havien estat a temps de conèixer uns altres aires i de respirar uns altres ambients. Tots tres admiraven a més, profundament, la poesia castellana del 27, i ben aviat comunicaren aquesta admiració als seus amics i diguem-ne deixebles. Per a aquests es va obrir un horitzó novell i albiraren una via vàlida i a l'abast per arribar a la petita revolució que pretenien. Al cap i a la fi no tenien gaire més opcions, perquè havien vist el món per un forat i desconeixien moltes perspectives, entre elles importants sectors de la literatura catalana. Ignora-

ven, per exemple, l'avantguardisme de Salvat-Papaseit o del Pere Quart d'abans del trenta-sis, l'intellectualisme de Carles Riba i fins i tot el noucentisme cenyit i rigorós de Guerau de Liost. Inclús l'obra de Rosselló-Pòrcel, pràcticament desconeguda fins a l'edició de 1949, els arribava quan ja tenien feta la seva pròpia opció. Desconeixien, en suma, tot allò que els podia haver servit de punt més immediat de referència.

GUIA, MESTRE I SENYOR DELS NOSTRES POETES DE 1950

Vet aquí, en definitiva, el fil anecdòtic que va conduir al punt final de la vigència de l'Escola mallorquina i a la total renovació, en l'aspecte formal i expressiu, de la poesia insular. El fenomen va provocar modestos aldarulls de confraria. Record que en una ocasió el senyor Pau Alcover, fill de Joan Alcover i home boníssim, ingenu i irascible, escridassava, congestionat i furiós, els poetes joves de 1950, tirant-los en cara que si allò que feien ells era poesia, el que havia fet son pare no ho devia esser, i afegint a més a més que son pare no havia estat com ells perquè era un poeta mascle. I altres coses per l'estil. Sens dubte en feren un gra massa, perquè en el fons res no havia canviat d'una manera profunda, i, arredossats en la nova veu, pervivien una bona part dels elements tradicionals. Tot es reduïa a l'abandó de les velles formes simbolistes i postsimbolistes i dels cànons mistralians, substituïts ara, en allò que afecta al significat, pels nordcs que havien assenyalat Jorge Guillén i Pedro Salinas, Rafael Alberti, Vicente Aleixandre, Gerardo Diego... Però, sobretot, Federico García Lorca, esdevingut, per damunt de qualsevol altre, guia, mestre i senyor dels nostres poetes joves de l'any cinquanta. Tres factors contribuïren sens dubte a determinar aquesta predilecció: la brillantor expressiva de la poesia de Lorca, mesella de plasticitat i de sentiment del paisatge —un tret, aquest del paisatgisme, que els joves d'aleshores rebien i assumien de la tradició insular—, la facilitat amb què s'ofereixen els caires més superficials d'aquesta poesia, i la circumstància, tan pròxima encara, de la tràgica mort del poeta, assassinat pels feixistes. Tot això el voltava d'una atracció irresistible per als nostres aprenents.

LORQUISME A LA POESIA MALLORQUINA

El primer testimoni de l'aparició del lorquisme a la poesia mallorquina —si prescindim de la publicació, reduïdíssima i clandestina, dels *Quatre poemes de Setmana Santa* de Blai Bonet, en 1950, i dels poemes que el mateix Blai va publicar als diaris pels volts d'aquesta data— és aquella antologia —tan magre en conjunt, però tan reveladora— que Manuel Sanchis Guarner va presentar l'any 1951 amb el títol de *Els poetes insulars de postguerra*. En anys successius, amb l'aparició dels llibres primerencs d'alguns dels autors que hi eren representats, es va anar perfilant la línia d'influència. Una influència a vegades només externa, epidèrmica, limitada a una imatgeria de re-

cepta i a la insistència en un determinat vocabulari; altres vegades, emperò, molt més ben assimilada en profunditat. En aquest darrer cas es troba Cèlia Viñas, que en alguns dels poemes que va escriure en català després de la guerra civil ret homenatge a la suggerió de Lorca, sobretot al Lorca de les *Canciones*:

*Venia el pastor
i era de silenci
la seva cançó.*

*Venia el ramat,
cabres astorades
i un anyell glaçat.*

*A posta de sol
els pins se vestien
de dol.*

Cèlia Viñas era, com Rosselló-Pòrcel, un poeta de personalitat prou definida i encertava a fondre dins la pròpia originalitat influxos i preferències. Morta el 1954, la seva desaparició ens va privar sens dubte d'una obra literària de primera magnitud, cada cop més arrelada en la vida i en la realitat del nostre país.

Un altre exemple d'assumpció profunda del lorquisme és *L'hora verda*, llibre inicial de Jaume Vidal Alcover. Si prescindim d'un títol —*Cançó de la mort petita*—, no es bo de fer trobar-hi manlleus concrets. Això no obstant, l'accent de Lorca és a cada mot, a cada vers, en el to i en el sentit de cada imatge, a l'espurnejant barreja de frivolitat i de gravetat, de gràcia lleugera i de sensibilitat elegíaca. Ningú no podrà negar, per exemple, l'originalitat perfecta d'aquest poema titulat *Enyorament*; però tots els qui coneixen l'obra del poeta andalus en copsaran la inequívoca filiació:

Oh, encara està drete la columna blanca!

*Dolça la vorera, llarga l'ona blava,
¿qui ve i qui no ve des de la distància,
bella, com una ombra, bella com més llarga?
¿Qui ve i qui no ve per a enamorar-me?*

Oh, encara està drete la columna blanca!

Podem afegir, encara que només sigui de passada, perquè potser és significatiu, que Cèlia Viñas i Jaume Vidal Alcover són els únics poetes insulars de 1950 que recullen, assimilen i s'incorporen, en major o menor grau, el llegat de Rosselló-Pòrcel; i ho fan sobretot pel cantó més relacionable amb un dels aspectes de la poesia de Lorca: el neopopularisme. I més que el del *Romancero gitano* el de les *Canciones*, com ja havíem apuntat abans.

Ara bé, si hem dit que en el cas d'aquests dos poetes no és gens fàcil trobar manlleus concrets amb referència a l'obra de Lorca, sí que en trobarem, en canvi, en els versos juvenils de Blai Bonet i de Josep M. Llompart. Uns manlleus fins i tot massa concrets i massa evidents. Al primer —a Blai Bonet— els models lorquians li havien estat suggerits, gairebé imposats, per Bernat Vidal i Tomàs, que en aquell temps li feia de mentor. En el llibre *Entre el coral i l'espiga*, publi-

cat l'any 1952, n'hi ha tot un mostrari. És possible que quan el poeta de Santanyí escrivia aquests versos:

*Em dol tot, fins la camisa,
a damunt el pit cremat,*

li burxassin per la memòria aquests altres:

*Por tu amor me duele el aire,
el corazón y el sombrero.*

Ara, d'allò que no hi ha cap dubte és que el «nacre verd amb ulls de plata» del poema *Mar adolescent*, és un calc, voluntari o no, de

*Verde carne, pelo verde,
con ojos de fría plata,*

del *Romance sonámbulo*, i que aquella insòlita «verònica de nards» que apareix a l'ègloga de *Glauc i Amant*, correspon a les «veròniques de alhelí» de Lorca. El nostre poeta s'ha limitat a canviar de flor. I encara triant-ne una altra, el nard, que l'autor andalús estimava tant o més que l'«alhelí».

Blai Bonet, en suma, era lorquíu d'expressió; però no ho era en la dimensió més fonda. Això mateix podem dir de Josep M. Llompart. En el conjunt de romanços titulat *Llunari del Port*, escrit cap a 1953 i incorporat al llibre *Poemes de Mondragó*, llegim, per exemple, aquests versos:

*Oh Bernadet, fill de rei,
cavaller de sol i nard,
resaré per tu a la Verge
Nostra Dona de la Mar,*

la pauta dels quals —i diguem de passada que la de tota l'estructura del poema— és ben clara:

*¡Ay Antoñito el Camborio,
digno de una emperatriz!
Acuérdate de la Virgen
porque te vas a morir.*

Observem, fins i tot, tant en els versos de Blai Bonet com en els de Llompart, la presència inevitable del nard, una de les flors predilectes, com deia, de la botànica poètica del granadí. Tant en l'un com en l'altre cas es tracta d'un mimetisme superficial i fàcil, que recull els procediments més superficials i més fàcils de la poesia lorquiana.

Apuntem finalment que els contactes d'un altre poeta, Llorenç Moyà, amb l'obra de García Lorca anaren per vessants una mica diferents. Ni assimilació en profunditat —cas de Cèlia Viñas i de Jaume Vidal Alcover— ni influència en superfície —cas de Blai Bonet i de Josep M. Llompart—. És cert que en el llibre d'En Moyà titulat *Ocells i peixos*, publicat el 1953, hi ha el romanç *Cançó de la monja núvia* suggerit probablement per *La monja gitana*, encara que donant-li un sentit i una intenció prou diferents. És cert també que no manca en el romanç dels nostre poeta algun eco:

*La luna vino a la fragua
con su polisón de nardos,*

havia escrit Lorca, i En Moyà escriu paral·lelament:

*El sol entra al recambró
amb la passa esporuguida,*

substituint la màgia misteriosa i andalusa de la lluna per la presència clara i mallorquina del sol, i la delicadesa d'una indumentària fina i decadent per la clàssica nuesa d'un peu cautelós.

Però, deixant de banda aquest i potser alguns altres detalls, la veritat és que a Llorenç Moyà allò que el va seduir varen esser els elements barrocs de la poesia de García Lorca. Uns elements que li serviren d'exemple, però no de base, per a elaborar el seu propi i personal barroc.

El tema seria llarg i, a més a més, engrescador. Com ha dit Joan Mas i Vives, es podrien adduir molts més exemples de la influència de Lorca i, en general, dels poetes castellans de 1927, en els primers llibres dels poetes mallorquins de la promoció de 1950, només apuntada avui en aquestes divagacions. Algun dia algú haurà d'estudiar amb rigor i amb mètode el tema. Permeteu que us el suggeresqui per a una possible tesina de llicenciatura, amb una sola condició: que no em vingueu a demanar consells ni orientacions, cosa que, no cal dir-ho, us donaria amb molt de gust i de tot cor, si no fos que ja m'ha arribat el punt d'haver d'estalviar el temps que em quedi, i tinc encara moltes altres coses a fer.

I qui diu una tesina de llicenciatura, diu també una tesi doctoral. Perquè no hem d'oblidar que, si bé Lorca sobretot, no Lorca únicament. També Alberti i Gerardo Diego, no tant Salinas, molt poc Guillén, Alexandre i Dámaso Alonso, i potser no gens Luís Cernuda. De tota manera, caldria esbrinar-ho amb ciència i amb paciència.

PAS INTENS PERÒ FUGISSER

El pas de Federico García Lorca per la poesia de la promoció mallorquina de 1950 va esser, al capdavant, intens però fugisser. Fou, d'altra banda, un fenomen exclusivament mallorquí, motivat per unes circumstàncies especials i gairebé per uns simples fets anecdòtics, com hem vist. A Catalunya-Principat observaren amb certa desconfiança els rumbos inesperats que de cop i volta prenia a Mallorca la poesia. Record que Carles Riba ens va advertir dels perills que implicava la recepció d'una tan marcada influència castellana en els temps que corriem. No li mancava raó; però la veritat és que, per mitjà d'aquella influència, els nostres poetes de 1950 s'alliberaren d'una tradició que, si bé havia donat fruits importants i ben assaonats, ja havia esdevingut inservible, i varen esser capaços de fressar camins perquè la història pogués avançar.

Després s'alliberarien, ells també, cadascú pel seu vent, de l'ombra tutelar que els havia emparat els començos, d'aquelles beceroles lorquianes dels seus anys d'aprenentatge. Ben aviat la fascinació de Lorca es va esborrar per complet de la seva obra. Resta avui, és clar, la inalterada admiració cap al poeta. Però una admiració ja distant, i qui sap si amb alguna punta de nostàlgia.

JOSEP M. LLOMPART

Saló de Tardor

II Biennial de Pintura de les Balears

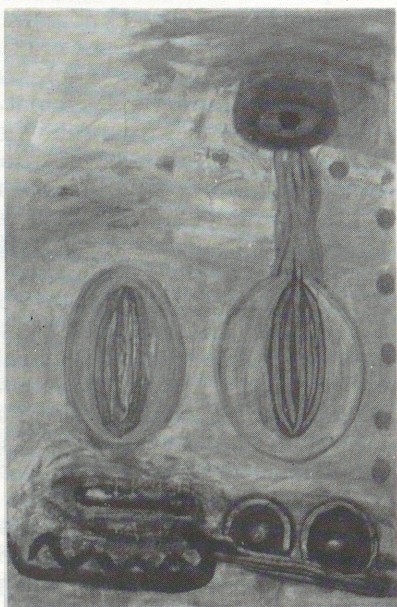
1987

Deu anys seguits aquesta BIENNIAL DE TARDOR es va fer a Ciutadella i la seva convocatòria es reduïa només a l'àmbit de l'illa de Menorca. El 1985 ja es va obrir als pintors de les Balears i Pitiüses.

Amb motiu del setè centenari de l'annexió de l'illa de Menorca a la corona catalano-aragonesa (1287-1987), l'Obra Social de «la Caixa» amplià l'àmbit geogràfic de la convocatòria a tots els territoris que l'any 1287 formaven la confederació, és a dir, al Principat de Catalunya, Regnes d'Aragó, Mallorca i València, Senyoria de Montpeller i Vescomtat de Carladès.

Un total de 150 obres foren presentades. 50 procedien de Barcelona, 14 de Girona, 4 de Lleida, una de Tarragona, una d'Osca, 11 de València, 53 de Mallorca, 13 de Menorca i 3 d'Eivissa.

La segona edició del SALÓ DE TARDOR, BIENNIAL DE PINTURA DE LES BALEARS, atorgà el primer premi, dotat amb 700.000 ptes., a la pintora Charo Pradas, de Barcelona, per la seva obra *Memòria*. Els dos accèssits, de 300.000 ptes. cada un, foren concedits a Jaume Alcalde Baraldes, també de Barcelona, per l'obra *Pont rodó*. Quedaren finalistes Jesús Palma Gallardo amb *AC Toque II*, Lorenzo Valverde amb l'obra

Primer premi: Charo Pradas. *Memòria*.

Accèsit: Biel March. *Pont rodó*.

La Secta del perro, Pep Camps Torner, amb *Els llenguatges*, i Enrique Zamora Balaguer, amb la pintura *El caragol*.

Els crítics d'art Josep Miquel Garcia Cortès, Rosa Queralt Domènech, Glòria Picazo Calvo, el pintor Macià Quetglas Benedet, i el director de la Fundació Miró de Palma de Mallorca, Miquel Servera Blanes, foren el jurat. Actuà de secretària sense vot la bibliotecària en cap de l'Obra Social de «la Caixa», Maria Rossinés Bayo.

Dia primer d'octubre del 1987 aquest jurat va emetre el seu veredictes a Ciutadella.

Amb les 39 obres seleccionades de la Biennial 1987 es va muntar una exposició que fou inaugurada a Ciutadella a l'església del Roser i que ja ha recorregut les ciutats de Maó i Eivissa.

L'exposició d'aquesta segona BIENNIAL DE PINTURA DE LES BALEARS 1987 va ser inaugurada a la ciutat de Mallorca dia 29 de març i restarà oberta fins dia 23 d'abril, en el Museu de Mallorca, carrer de la Portella, 5.

Cal fer notar que, per a aquesta convocatòria, l'Obra Social de «la Caixa», va limitar als 35 anys l'edat dels artistes participants perquè la mostra resultàs vertaderament una exposició del moment actual de la pintura jove. Per l'amplitud de la convocatòria també, aquest SALÓ DE TARDOR constitueix un exponent de la vitalitat artística d'una àrea cultural de singular idiosincràsia.

Aquesta exposició recorrerà també diverses ciutats de Catalunya.

La Fundació Caixa de Pensions organitza la «8a. Setmana de Cinema Històric» centrada en la Primera Guerra Mundial

La Fundació *Caixa de Pensions*, amb l'organització d'aquesta 8a. Setmana de Cinema Històric, dedicada a la Primera Guerra Mundial, vol continuar en l'orientació de presentar-la com a tema monogràfic, d'acord amb la positiva experiència encetada amb la 7a. «Setmana», que tenia com a centre la Revolució Francesa. També per aquesta ocasió s'han seleccionat cinc pel·lícules que es poden considerar com a antològiques dins el cinema que tracta aquesta transcendental confrontació i que, en el seu conjunt, ofereixen una encertada base de reflexió sobre un dels fets històrics més importants del nostre passat encara recent.

El dia 22 d'abril a les 20 hores es donarà per inaugurada la «Setmana» amb una conferència a càrrec del Dr. Romà Gubern, Catedràtic de Ciències de la Informació de la Universitat de Barcelona i Historiador del Cinema. Aquesta conferència se celebrarà a la Sala d'actes de «la Caixa», en la seva seu de la Delegació General de Balears; a continuació tindrà lloc una Taula rodona en què intervendran el propi Romà Gubern, Gregori Mir, Historiador, J. Antonio Mendiola, Crític de Cinema, Miquel Duran, Catedràtic d'Història, i farà de moderador Joan Frontera, Periodista del Centre Regional de T.V.E.

El dia 25 es projectarà la pel·lícula «CORONEL REDL» 1985 de István Szabó, en què es presenta el drama personal del protagonista enfrontat,

a causa del seu origen humil, amb l'elitisme existent a l'exèrcit austro-hongarès.

El dia 26 es projectarà el curtmetratge «ARMAS AL HOMBRO» 1918 de Charles Chaplin, i a continuació «KING AND COUNTRY» 1964 de Joseph Losey, pel·lícula en què s'analitzen uns codis militars sobrepassats com és el valor de la mort per honor que remarca encara més l'absurd de la guerra.

El dia 27 es presentarà LA GRANDE ILLUSION 1936-37 de Jean Renoir, pel·lícula que tracta sobretot de l'enteniment entre els sers humans, independentment de nacions i races diferents.

El dia 28 es projectarà PATHS OF GLORY 1958 de Stanley Kubrik que presenta la misèria humana a través del poder de la força d'alguns dels seus personatges a la recerca de la immortalitat i finalment convertits en teresetes de cartópedra.

Finalment, el dia 29 es projectarà «RENDEZ-VOUS A BRAY» 1971 d'André Delvaux pel·lícula de difícil lectura, en la qual sense la utilització del recurs dels soldats i el fragor de la batalla, s'escometen amb idèntica eficàcia les conseqüències de la guerra.

Totes les projeccions es realitzaran als *Multicines Chaplin* a les 22'15 h. i seran presentades per diversos professionals de la Història o el Cinema.

El Jardí de s'Estació, la zona verda d'es Tren, el Parc de l'Eternitat, o com vulgueu anomenar-lo, s'ha anunciat com a una realitat per a la legislatura present. N'hi ha que son vells i sempre n'han sentit parlar, i naturalment, no s'ho creuen, el poble està ben curtit i no diu blat que no estigui dins el sac, i ben lligat. Aquesta vegada però, va de bo —o no?—, almenys ja s'han donat les primeres passes.

Tres idees per al parc de les estacions

per Pere Llofriu

La idea de reconvertir l'estació de FEVE, ve de molt lluny, però en la manera de reconvertir, no tots han tengut les mateixes idees, fa poc més d'una dècada, hom parlava de fer-hi una zona verda, però amb un gratacels enmig, i una altra idea que encara té qualque adeptes, era la de fer-hi una desembocadura megalòmana de l'autopista d'Inca. Barrejada amb la discussió de la reconversió, hi ha hagut també la de la titularitat dels terrenys, que eren patrimoni de l'Estat, mentres que la creació i manteniment de zones verdes és un llast municipal.

A la fi, el mes de maig de 1986, l'Ajuntament de Palma, el Ministeri de Defensa i el Patrimoni de l'Estat, acordaren la permuta dels terrenys de les estacions, pels del Quarter d'Enginyers, que era propietat de l'Ajuntament, i a partir d'ací s'arribà a aquest acord: Cort assumiria les despeses de construcció i manteniment de la zona verda, i FEVE les pròpies de reciclatge de les instal·lacions ferroviàries. FEVE també explotaria els aparcaments previstos al parc. Els punts i comes d'aquest acord no estan molt clars per a l'opinió pública, ni si s'han arribat a signar com pertoca. Després hi tornarem.

Amb l'acord clar o nebulós, dia 23-XII-86 l'Ajuntament de Palma va aprovar de convocar el concurs d'idees per a la realització de la zona verda, i el jurat corresponent dia 4-11-87 va premiar tres projectes amb tres milions per hom, tal com estava establert a les bases del concurs, que com també explicava, no són vinculants. Els tres premis atorgats foren per als projectes «Ignatius R» de Josep Fuses i Joan Maria Viader, «1887-1987» de Xavier Montsalvatge i Xavier Llistosella, i «Parc de les Estacions» de Pere Bonet, Antoni Forteza, Enric Miralles i Carme Pino.

Són, doncs, tres els projectes que poden canviar la fesomia del que ha d'esser la zona verda més important de Ciutat, però només se'n podrà realitzar un, si bé el consistori té altres possibilitats, com per exemple intentar una síntesi dels tres, o no fer-ne cap, que seria un bona fórmula perquè ningú quedàs content.

ELS PROJECTES

Sobretot amb el projecte «1887-1987» s'ha fet realitat la dita «qui no s'arrisca, no pisca», ja que els senyors Montsalvatge i Llistosella, comencen posant en solfa les bases del concurs, opinant amb molt bon criteri que els aparcaments vora el pont del tren se-

rien un fracàs. Una altra idea molt més original que les del Sr. Tarabini, és la de col·locar la terminal d'Autobusos a la capçalera d'Eusebi Estada, així aquest carrer concentraria els dos trens i els autocars, i s'eliminarà el tràfec privat. Aquestes solucions, però, convendria que fossin el resultat d'un estudi complex, i no sols una idea lluminosa. El tren d'Inca, com dèiem, aniria tocant Eusebi Estada, fins a Jafuda Cresques on esdevé subterrani i no torna a sortir fins passat Balmes, solucionant de carambola el pas a nivell d'aquest carrer, que també és bastant molest. Qui perd amb tot això és «Es Pont» que perd la seva utilitat original i se'ls ha acudit de llevar-lo; segurament, la majoria de ciutadans s'estimarien més que quedàs de balconada.

Una altra novetat de tràfec, és la connexió Jafuda Cresques - Miquel Marquès, que no solucionarà els problemes circuladors de Palma, però sempre és una alegria. Aquesta connexió és l'entrada als aparcaments, situats davall els dos quadres d'arena-gespa que apareixen als croquis. Aquesta zona divideix la zona verda en dues zones, l'oriental de «bosc sinuós» i l'occidental de «bosc ordenat», que tendrien segurament les mateixes espècies. El traçat de les vies, primer marginal i després subterrani, permet un aprofitament del terreny màxim sense cap falca marginal.

«Ignatius R» també enterra el tren a la major part del recorregut, aprofitant el terreny al màxim, com a «novetat» cal apuntar que deixa els autocars ací on estan actualment, que efectivament, estan bastant bé. A part d'aquest estalvi, sembla el projecte més car, i sobretot més complicat quant a disseny on es barreja sense cap mania paisatgisme i geometria, amb llacunes, coves, jocs d'aigua, xipresos esculpits, i enmig un turonet amb talaia inclosa. El pont queda com està, però amb la vista tapada per un edifici, i és una llàstima perquè damunt la talaia no hi cabrem tots. Els aparcaments queden vora el c. Gabriel Maurà, davall una plaça per a actes.

«Parc de les Estacions» ofereix un disseny de «bosc» més ric i agradable, però més petit, sols un 20 % del terreny, tant o més grossa és una zona que diu «jocs» que seran segurament d'hivern, perquè a l'estiu no s'hi podrà estar, aquesta zona es va elevar paulatinament fins assolir l'altura dels edificis de la zona oriental, d'aquesta planxa immensa, només sortiran les capçades dels arbres plantats dins l'estació d'autocars i aparcaments que són semisubterranis.

Límit carrer Eusebi Estada

CROQUIS UNIFICATS DELS TRES PROJECTES. LLEGENDA:

Plaça Espanya

Edificis

Canal d'aigua

Via

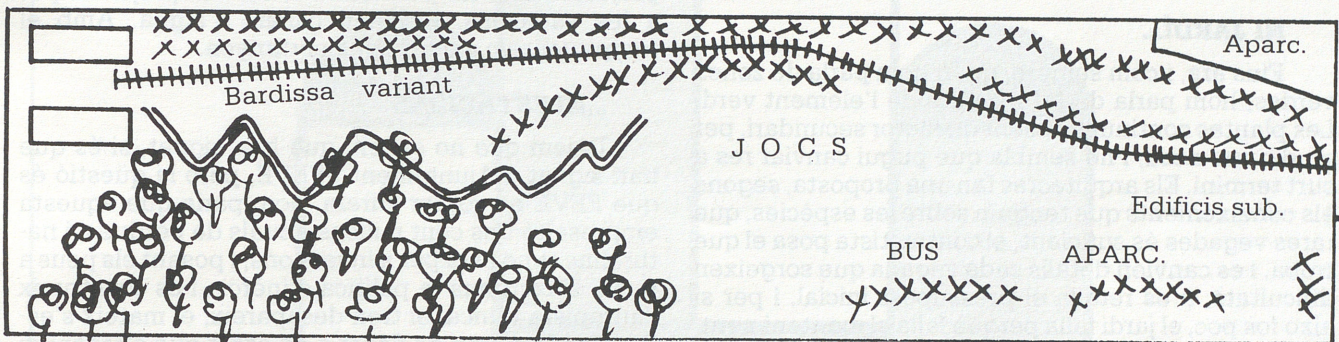
«Bosc»

Taringa d'arbres

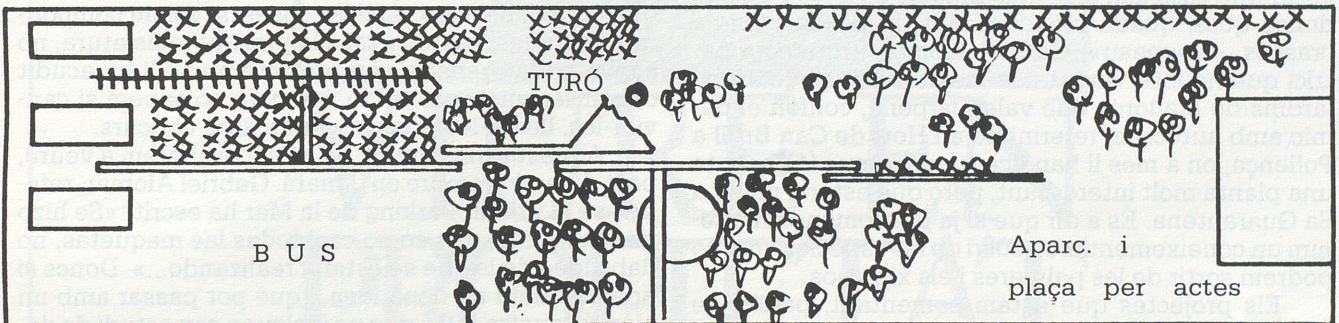
Pont

Límit carrer Marquès de la Font Santa

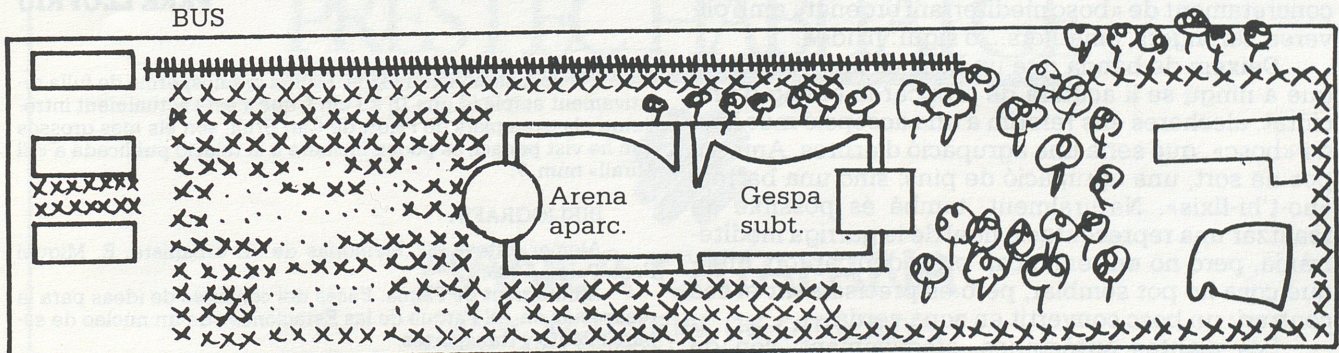
PARC ESTACIONS

IGNATIUS «R»

1887 - 1987

D'altres elements més fàcils d'obviar per als promotors són: «Parc de les Estacions», posa una gran tela metàl·lica per sobre els edificis de la terminal, una bardissa —retallada?— de línies sinuoses i alçada variant, al disseny de bosquet, s'inclouen caminois, bancs i canalets d'aigua; «1887-1987» proposa un amfiteatre i un hivernacle presidint el rectangle central. Aquest rectangle, està tancat per canals d'aigua, per facilitar el tancament en cas d'actes no gratuïts; i «Ignatius R» també proposa canals i jocs d'aigua marcant els eixos del parc, amb dos estanys centrals, i posa bastant d'interès en l'ornamentació del turó.

Quant al possible enllaç Parc del Mar - Estacions, sembla que ningú no hi està entusiasmat.

A la part oriental, es reserven espais per a edificis que també podria ésser que es fessin.

NI JARDÍ...

Fins ara, i com sempre, quan hom parla de zones verdes, hom parla de tot excepte de l'element verd. Les plantes continuen essent un factor secundari, per no dir una nosa, i no sembla que pugui canviar res a curt termini. Els arquitectes fan una proposta, segons els coneixements que tinguin sobre les espècies, que rares vegades és suficient, el contractista posa el que troba, i es canvien detalls cada vegada que sorgeixen dificultats, o es retalla el pressupost inicial, i per si això fos poc, el jardí falla perquè falla el manteniment, perquè no ens dóna la gana d'admetre que el jardí és manteniment, constant i professional.

Dos exemples: Sa Quarantena, que pareix que vol ésser una cosa així com una imitació de bosc tropical, doncs quan queda un redol buit, hi posen plantes crasses. «Chapeau». Gabriel Alomar, arquitecte patrici que ha intervingut a la majoria dels poquíssims jardins de Mallorca que valen la pena, confon endèmic amb autòcton, referint-se a l'Hort de Can Brull a Pollença, on a més li han ficat podocarpus (*), que és una planta molt interessant, però que estaria millor a Sa Quarantena. És a dir que si ja per començar no tenim un coneixement prou sòlid de les espècies, mai no podrem sortir de les palmeres i els xipresos.

Els projectes que estam comentant, parlen de «bosc», o de «bosc mediterrani», sembla un corrent actual de bones intencions, que sol perdre davant l'«atractiu» de les zones dures. «1887-1987» parla concretament de «bosc mediterrani ordenat» amb oliveres, tarongers, ametllers... o sigui: ni idea.

Deixem de banda que un bosc és un ecosistema que a ningú se li acudirà de fabricar-lo enmig d'una ciutat, aleshores ens referim a una accepció més laxa de «bosc», que seria una agrupació d'arbres. Amb un poc de sort, una agrupació de pins, sinó una barreja «no-t'hi-fixis». Naturalment, també és possible de realitzar una representació fidel de la garriga mediterrània, però no en tenim cap precedent aprop, qualque cosa ho pot semblar, però és precisament el cas contrari: un bosc convertit en zona verda.

Les plantes autòctones, efectivament, són de manteniment molt més fàcil que les de fora, i molts es pensaran que això serà la panacea per als nostres jar-

dins, però van ben errats, perquè sorgeixen altres problemes, començant per la fòbia que té massa gent (jardiners inclosos) cap a la flora autòctona, i acabant per la dificultat per reproduir les mates, hi ha material per a una altra tabarra. I si en lloc d'un «bosc mediterrani» ens surt una mostra folklòrica amb palmeres de dàtils i podocarpus, ja veureu com algú del GOB ens posa morats.

Tan mala fortuna com les plantes, o més, tenen els jocs d'aigua, si descomptam les zones més centrals o d'altres de pressupost ample, podem dir que ens queden dos tipus de jocs d'aigua: els que funcionaven el dia de la inauguració, i els que no han funcionat mai (Parc de Llevant, Laboratori oceanogràfic...), uns i altres solen acabar de pasteres pels geranis, o de contenedors de fems. Passa d'hora de fer rimar els projectes amb les possibilitats, els tres projectes per a les estacions, inclouen canals d'aigua. Amb el temps veurem a quin tipus pertanyen.

...NI ESTACIONS

Dèiem que no sabem què han signat, si és que han signat, l'Ajuntament i FEVE, però la qüestió és que FEVE es vol fer enrera, hom parla que aquesta empresa té uns cent milions anuals de pèrdues, i naturalment no està per a inversions, i posant els peus a terra, si continua la política d'inèrcia i es construeix l'autopista d'Inca, el tren desapareix, el mateix s'esdevé amb el tren de Sóller a no ésser que s'organitzi totalment com a folklorada-show. Per acabar-ho de compondre, FEVE a qualsevol moment ha de passar a la Comunitat Autònoma, on no tenen altre maldecap que aquest del tren. Així les coses, si volem compondre tot aquest carroportal a la present legislatura, no convé badar gens: a cap projecte no se li ha acudit deixar les vies com estan, i encara no sabem si canviar-les, llevar-les, o convocar un altre concurs.

Aquesta zona verda, no sé si l'arribarem a veure, però diversió sempre en donarà. Gabriel Alomar, referint-se al primer Pàrking de la Mar ha escrit: «Se hizo una maqueta, que como casi todas las maquetas, no daba idea de lo que se estaba realizando...». Doncs si una maqueta no dóna idea, ¿què pot passar amb un plànol i quatre talls, que no inclouen cap estudi de detall, ni de viabilitat, ni són vinculants, ni sabem si el tren es mourà o s'aturarà?

PERE LLOFRIU

(*) Podocarpus neriifolius, és una gimnosperma de fulla relativament ampla (d'uns 15 x 1 cm.), que s'està actualment introduint, els exemplars de l'Hort de Can Brull, són els mes grossos que he vist per ací, es poden incloure a la relació publicada a «El Mirall» núm. 7.

BIBLIOGRAFIA

Alomar Esteve, G. Memorias de un urbanista. E. Miquel Font. Palma 1986.

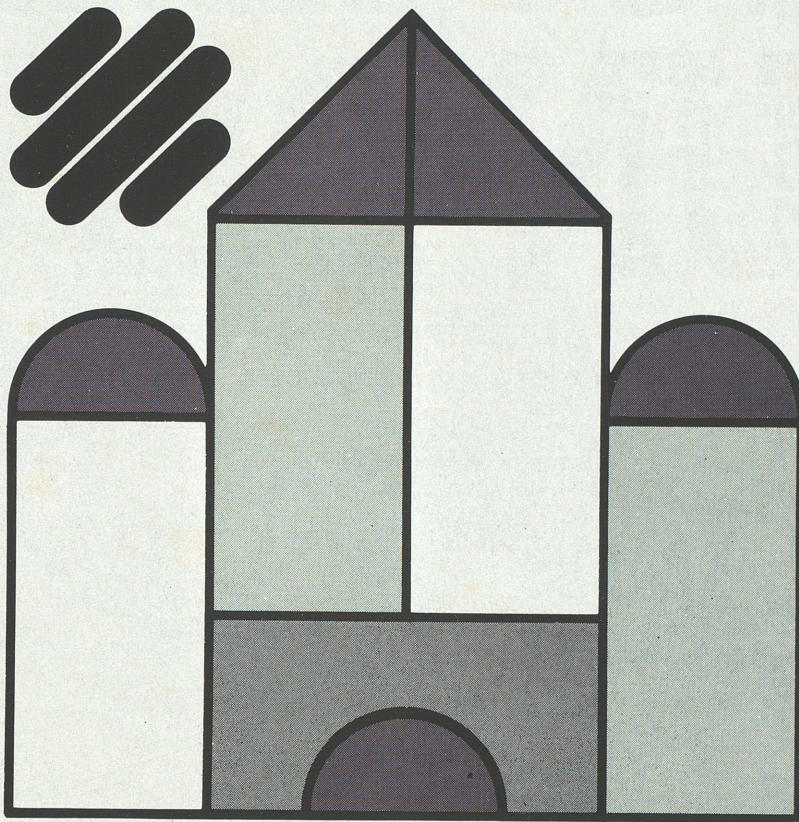
Ajuntament de Palma. Bases del concurso de ideas para la realización en «el Parque de las Estaciones» de un núcleo de esparcimiento y transportes.

Diario de Mallorca 11-V-87, 14-VII-87, 5-IX-87, 8-IX-87.

Ultima Hora 24-XII-86, 31-VII-87.

Diario Baleares 17-VII-87, 18-VII-87, 25-VIII-87, 10-IX-87.

**Visqui en propietat
a preu de lloguer.**

**VIURE EN
PROPIETAT**

PRÉSTEC HABITATGE

BANCA CATALANA

BANC INDUSTRIAL DE CATALUNYA
BANC INDUSTRIAL DEL MEDITERRANI
BANC DE BARCELONA

JUST AMB UN DIT

COBRAU, INGRESSAU, CONEIXEU EL SALDO
I L'EXTRACTE DE COMPTES

*Just amb un dit, utilitzant la Tarjeta «SA NOSTRA»
i els nostres Caixers Automàtics,
disposau dels vostres doblers,
realitzau ingressos, consultau el saldo
i obteniu un extracte del vostre compte,
en un instant i còmodament.*

CAIXA DE BALEARS
"SA NOSTRA"